

۱۳۴۶

با درجه ممتاز از پانزده رشته شد

دانش

ران

دانش

دی و سیاسی

پایان نامه

جهت دریافت

درجه فوق لیسانس از دانشگاه ملی ایران

موضوع :

بررسی صنعت کفش در ایران

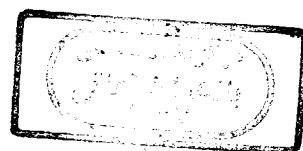
براهنهای :

استاد محترم جناب آقای دکتر صابونچیان

تهیه کننده :

حسن ورشچیان

سال تحصیلی ۱۳۵۳-۵۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	تاریخچه صنعت کفش
۴	تاریخچه صنعت کفش در ایران
۱۰	بخش اول - صنعت کفش دستی سنتی
۱۰	چاروق دستی
۱۱	مواد اولیه و روش تولید
۱۵	گیوه دستی
۱۸	مواد اولیه و روش تولید
۲۱	توزیع و فروش
	مصرف گیوه و چاروق
۲۶	بخش دوم - صنعت کفش دستی
	تولید کفش دستی چرمی و پوستی
۳۲	بخش سوم - صنعت کفش ماشینی
۳۴	اسامی و ظرفیت کارخانجات کفش ماشینی
۳۶	موقعیت جغرافیایی و توزیع کارخانجات
۳۹	تولید کفش ماشینی

صفحه	عنوان
۴۰	مصرف کفش ماشینی
۴۳	تولید و مصرف کفش طی برنامه چهارم عمرانی کشور
۴۴	مصرف کفش در برخی از ممالک جهان
۵۴	پیش بینی مصرف کفش
۵۵	پیش بینی تولید کفش
۵۷	پیش بینی تولید و مصرف کفش طی برنامه پنجم
۶۰	صادرات و واردات کفش در ایران
۶۴	- صادرات کفش
۶۹	- مقدار صادرات کفش بر اساس پیش بینی برنامه پنجم
۷۰	- واردات کفش
۷۲	نیروی انسانی در صنعت کفش
۷۴	مواد اولیه صنعت کفش
۷۵	- مواد اولیه صنعت کفش چرمی
۹۶	- چرم مصنوعی
۹۷	- مواد اولیه صنعت کفش پلاستیکی
۹۹	- مواد اولیه صنعت کفش لاستیکی

صفحه	عنوان
۱۰۱	قیمت فروش
۱۰۵	سیستم فروش
۱۰۹	حمایت موجود
۱۱۱	مشکلات صنعت کفش
۱۱۱	- مشکلات صنعت کفش دستی
۱۱۱	- مشکلات صنعت کفش ماشینی
۱۱۵	نتایج حاصله از بررسی صنعت کفش در ایران
۱۲۰	فهرست منابع و مآخذ علمی و فنی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۲	جدول مواد مصرفی چاروق و قیمت آن
۱۴	• قیمت انواع مختلف چاروق
۱۷	• شهرستانهای تولید کننده گیوه تعداد کارگاهها ، تعداد کارگران و متوسط سن آنها •
۱۹	• مواد مصرفی گیوه و قیمت آن
۲۰	• قیمت تمام شده برای انواع گیوه
۲۴	• میزان تولید گیوه و چاروق
۲۹	• تولید کفش دست دوز در ایران ۱۳۵۲-۱۳۴۶
۳۱	• پیش بینی تولید کفش دست روز چرمی ۱۳۵۸-۱۳۵۲
۳۴ ۳۴	• اسامی وظرفیت کارخانجات کفش در سال ۱۳۵۲
۳۹	• تولید کفش ماشینی ۱۳۵۲-۱۳۴۶
۴۲	• مصرف کفش ماشینی به تفکیک نوع کفش ۱۳۵۲-۱۳۴۶
۴۳	• مصرف کفش و مصرف سرانه کفش ۱۳۵۲-۱۳۴۶
	• مصرف سرانه کفش در برخی از سالک جهان . تولید
۴۵	• تولید کفش طی برنامه چهارم
۴۸	• هدف صنایع نساجی ، پوشاک و چرم در برنامه چهارم
۵۱	• پیش بینی مصرف کفش در سالهای ۱۳۵۸-۱۳۵۳

صفحه	عنوان
۵۳	پیش‌بینی تولید گش ۱۳۵۸-۱۳۵۳
۵۴	پیش‌بینی تولید گش کتانی
۵۵	پیش‌بینی تولید گش ویوتین لاستیکی
۶۱	میزان صادرات گش ۱۳۵۳-۱۳۴۳
۶۳	ارزش گش صادراتی به شوروی ۱۳۵۴-۱۳۵۰
۶۴	تولید، صادرات و مصرف خالص گش پلاستیکی ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۶۵	تولید صادرات گش لاستیکی ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۶۶	تولید، صادرات و مصرف خالص گش کتانی ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۶۷	تولید صادرات مصرف گش چرمی دست دوز و ماشینی
۷۱	میزان واردات گش ۱۳۵۳-۱۳۴۰
۷۳	جمعیت فعال کشور طی برنامه عمرانی پنجم
۷۷	میزان تولید چرم و پوست ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۷۹	میزان مصرف پوست سبک ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۸۰	مصرف داخلی چرم ۱۳۵۳-۱۳۴۶
۸۱	مصرف پیش‌بینی شده چرم و پوست ۱۳۵۸-۱۳۵۳

صفحه	عنوان
۸۳	میزان واردات و صادرات ۵۳ - ۱۳۴۶ چرم پوست
۸۷	کشتار دام ، لرستان و روستاها و شهرهای اطراف
۹۳	ارزش تولید مصرف ، واردات ، صادرات کل سرمایه گذاری و اشتغال طی برنامه چهارم
۱۰۱	قیمت عمده فروشی انواع کفش ماشینی
۱۰۴	مقایسه قیمتها برای انواع مختلف کفش دستی و ماشینی براساس زمان ساخت
۱۰۵	قیمت های جهانی کفش و مقایسه فروش هر جفت کفش در کشورهای مختلف دنیا

تاریخچه صنعت کفش :

(۱)

تاریخچه صنعت کفش به خیلی پیش از آنکه بشروسیله بی برای نوشتن اختراع

نماید مربوط میگردد و در واقع ساختن کفش بعنوان وسیله بی برای پوشانیدن و

محافظت پا یکی از اولین و قدیمترین فعالیتهای بشر بوده است .

تولید کفش همانطور که انتظار میرود ابتدا با عملیات ساده دست صورت میگرفت

و شکلی بسیار ساده داشت . پس از گذشت زمان بتدریج بشرا ابزار ساده دستی

اختراع نمود که به وسیله آنها قادر گردید با سرعت عمل بیشتر و صرف وقت کمترین کالای

مورد احتیاج خود را تهیه نماید . بتدریج این ابزار ساده دستی کاملتر گردید و

به شکل امروزی در صنعت کفش دستی مورد استفاده قرار گرفت . آخرین اقدام بشر در زمینه

تکمیل این صنعت مانند تمام صنایع دیگر اختراع ماشینهایی بود که تولید را به نحو سادهتر

در مدت زمان کمتر و با اصول مدرن تر مهده دار شد .

(۲)

فرضیه استفاده از پوست حیوانات بعنوان پای پوش به دوره "نئولیتیک" Neolithic

نسبت داده شده است . باستان شناسان در اثبات این فرضیه ، استخوانهای سوزنی

(۱) تاریخچه صنعت کفش از Encyclopedia Britanica فارسی ترجمه

شد است .

(۲) دوران نئولیتیک یا پارینه سنگی بدورانی اطلاق میشود که سنگ تنها وسیله

زندگی وی بوده است .

شکل و ابزار استخوانی یافتند که به این دوران مربوط و خیلی برای ساختن کفش قابل استفاده بوده است .

تمام ملتها در دوران اولیه شهرنشینی از ابزار ساده دستی برای ساختن کفش استفاده نمود و در واقع توسعه صنعت کفش با گسترش و تکمیل این ابزار ساده صورت گرفته است .

اولین کارخانه کفش در آمریکا به جان آدامز داگیر John Adams Dagyr منسوب است که در سال ۱۷۶۵ یک فروشگاه در شهر Lynn ایجاد نمود و با استخدام تعدادی از کفاشان دست دوز تولید هر یک از مراحل مختلف کفش را - به عهده یک نفر از آنها گذارد . تا قبل از این زمان کفاشان هر یک به تنهایی تمام مراحل تولید کفش را به عهده داشتند . با این اقدام داگیر - - - - - ر تولید کفش رفته رفته - - - - - شکل صنعتی بخود گرفت که از نشانه های آن همان تقسیم مراحل مختلف تولید بین افراد میباشد .

در سال ۱۸۱۸ ، قالبهای چوبی ساخته شد که د لنگه راست و چپ کفش را از هم متمایز ساخت . تا قبل از این زمان د لنگه راست و چپ کفش کوچکترین تفاوتی با یکدیگر نداشتند .

در سال ۱۸۴۵ ، ماشین نورد چرم Rolling Machine در سال ۱۸۴۶

ماشین د وخت کفش بوسيله Elias Howe اختراع گرديد . بالاخره در

سال ۱۹۰۰ تمام مراحل توليد کفش از طريق ماشين صورت گرفت .

روشهای ساخت کفش در انگلستان بطور کلی در کارخانهها به موازات -

توسعه روشها در امریکا گسترش می یافت لکن در اروپا تقسیم کار در مراحل مختلف

توليد کمتر و استفاده از دست در توليد بسیار پیش از امریکا بود .

یکی از مهمترین مشکلات در توليد کفش ، تعداد اندازه های کفش بود .

اندازه استاندارد کفش اولین بار در دنیا در سال ۱۳۲۴ میلادی توسط ادوارد

دوم پادشاه انگلستان تعیین گردید . وی طی اعلامیهی چنین بیان داشت که
(۱)

سه Barly Corn با اندازه متوسط چنانچه در امتداد یکدیگر قرار گیرند
(۲)

معادل یک اینچ خواهد بود و با اندازه گیریهای دقیق روشن شد که اندازه بزرگتر ^{بین}

با معادل ۳۹ Barly corn و با ۱۳ اینچ است و بقیه اندازه ها به تفکیک

یک Barley corn هر یک از هم مشخص گردید .

در حال حاضر کارخانه های مدرن توليد کفش غالباً در ۱۵۰ اندازه مختلف

کفش توليد می نمایند .

از اوایل سال ۱۹۰۰ میلادی عامل "مد" در صنعت کفش رفته رفته اهمیت

یافت و سهم عظیمی از مقدار توليد کفش به خاطر استقبال مردم از مدل کفش فروخته شد .

(۱) Barley corn نوعی دانه جو میباشد که تقریباً ۸ میلی متر اندازه آنست .

(۲) اینچ واحد اندازه گیری در سیستم انگلیسی است و هر اینچ برابر ۲۵/۴ سانتیمتر است .

مساله جالب توجه اينست كه بتدریج با توسعه شبکه‌های حمل و نقل مدرن تر شدن وسایل حمل و نقل و فروش گردیده خوابانها با مصالح بهتر كفش‌ها نیز از حالت زمختی و یكنواختی خارج و سبك تر و ظریفتر به بازار عرضه گردید .

بر اساس بررسی‌هایی كه از مصرف سرانه كفش در اروپا و امریكا بعمل آمده است مصرف سرانه كفش خانمها تقریباً دو برابر مصرف سرانه كفش برای آقایان است . علت این امر خوبی روشن است . زیرا خانمها علاوه بر استفاده از كفش بعنوان يك پایپوش از آن بعنوان يك كالای لوكس و زیبایی در شرایط مختلف استفاده مینمایند .

در حال حاضر ۹۰ درصد تولید كفش در کشورهای اروپایی و امریكایی بصورت ماشینی است و هنرمندان كفش دست دروز مقدار كمی كفش و آنهم بر اساس سفارش‌های بخصوص تولید مینمایند . در مقابل در کشورهای در حال توسعه هنوز صنعت كفش دست‌دوز شدت رایج است و غالباً در مقابل كارگاههای زیاد تولید كفش دست‌دوز تعداد كمی كارخانه تولید كفش ماشینی وجود دارد .

تاریخچه صنعت كفش در ایران :

صنعت كفش در دوران اولیه در ایران مشمول تاریخچه کلی صنعت كفش در -

دنیا میگردد آنچه كه مسلم است در ایران نیز توسعه صنعت كفش با ابزار ساده دستی آغاز گردید و بتدریج این ابزار كا ملت شد و شكل امروزی بخود گرفت .

در ایران تا سال ۱۲۸۰ هجری کفش‌هایی رواج داشت که دولنگه راست و چپ آن کاملاً یکسان بود و با وجودیکه در نیمه اول قرن نوزدهم در اروپا از قالب‌های چوبی مجزا برای دولنگه کفش استفاده می‌نمودند تا ۱۵ سال بعد از آن تاریخ هنوز در ایران دولنگه کفش شکل یکسانی داشت و از قالب مخصوص برای این منظور استفاده نمی‌شد. غیر از صندل که یکی از قدیمی‌ترین کفش‌ها در تمام دنیا و در ایران باستان بوده است پای پوش‌های دیگری نیز در ایران مورد استفاده قرار گرفت است که شرح آنها می‌پردازیم :

در ایران یکی از قدیمی‌ترین پای پوش‌ها چاروق بوده است. چاروق‌های پوش‌گذاشته مردان و زنانی را به یاد می‌آورد که در این مرز و بوم مدت‌ها مرسوم خویش‌های بند بودند. توسعه اقتصادی و تغییر زمانه و شرایط اجتماعی اینان را بر آن داشت تا عادات دیرین خود را اندک اندک کنار بگذارند و از مزایای شرایط جدید استفاده کنند. پای پوش اینان اکنون متفاوت است آن‌انکه متعین‌ترند از کفش‌های ماشینی چرمی و کفش‌های دست‌دوز چرمی استفاده می‌کنند و طبقات تهیدست گیوه یا کفش‌های لاستیکی و پلاستیکی به پا دارند.

ف
ماده اصلی تولید چاروق چرم گاومیش است که آنرا خم می‌نمایند تا از انعطاف لازم جهت هرگونه برش و قالب برخوردار گردد. کف و دونه چاروق یک پارچه

بوده و نوك آن رويه بالا خميد هاست . در حال حاضر مصرف چاروق علاوه بر روستاها در شهرها بعنوان يك كالای سنتی خریدار دارد .

یکی دیگر از ای پوش های قدیمی گیوه است که در گذشته روزگار بیرونقی داشته است و نیروی انسانی شاغل در این رشته از زندگی مرفه و درآمد قابل توجهی برخوردار بود مآند . تا چند سال قبل نیز به سبب مناسب بودن قیمت و راحتی آن بخصوص در فصل تابستان از بازار فروش مناسبی برخوردار بود ولی با گذشت زمان آن نوع محصولات که از نظر نقش و زیبایی قابل رقابت با محصولات مشابه ماشینی نبودند کم کم از صحنه رقابت خارج شدند زیرا اصولا دوام قابل توجه برخی از فرآورده های مشابه ماشینی ، مناسب بودن قیمت آن و قابل استفاده بودن آن در تمام فصول امکان هر نوع رقابتی را از گیوه هایی که از طرح و نقش ساده برخوردار است سلب مینماید . مواد اصلی مورد مصرف گیوه دوزان ، چرم و نخ پنبه ای میباشد و رويه گیوه توسط زنان بافنده تهیه شده و توسط واسطه ها به گیوه دوزان فروخته میشود .

سالها پس از پیدایش چاروق و گیوه بتدریج با توسعه شهرنشینی و توسعه صنعت کفش دست دوز به بازار آمد که در واقع مرحله توسعه یافته تولید کفش بوده است در حال حاضر کفش دست دوز در ایران بسیار متداول میباشد و

بجهت تنوع قیمت آن به علت استفاده از مواد اولیه گونه گونه دارای بازار -
وسیع می باشد .

بالاخره در سال ۱۳۳۲ اولین کارخانه کفش ماشینی در ایران تاسیس گردید
در این سال با احداث کارخانه کفش مهشید با تولید سالانه ۶۰۰ هزار جفت
کفش لاستیکی - کالش و کتانی ، سرمایه گذاری در این رشته از تولید شکل صنعتی و
ماشینی بخود گرفت . در حال حاضر صنعت کفش یکی از مهمترین بخش های تولیدی
در اقتصاد ایران است که از میان کالاهای صادراتی غیر نفتی منبع درآمد ارزی نسبتا
قابل توجهی برای کشور می باشد . با در نظر گرفتن عوامل چون کارگر ارزان ، عرضه
معتدله سوخت ارزان و مواد اولیه در دسترس در مقایسه با کشورهای تازه اروپا میتوان
انتظار داشت که ایران یکی از کشورهای مهم تولید کننده کفش در جهان گردد .
صنعت کفش کشور به بخشهای عمده زیر تقسیم میگردد :

۱- صنعت تولید کفش سنتی (گیوه دوزی ، چاروق دوزی)

۲- صنعت کفش دستی

۳- صنعت کفش ماشینی

بخش اول ، تولید کفش‌های سنتی که زمانی تنها نوعی پوش در کشور بوده -

است در حال حاضر غیر از بازاری که در روستاها و نقاط دور افتاده کشور دارد

به عنوان يك كالای سنتی و زینتی ایرانی توسط شهرنشینان و جهانگردان خارجی

خریداری میشود مرکز صنایع دستی ایران برای حمایت و جلوگیری از انحلال این -

صنعت کوششهای قابل توجهی نمود ماست .

بخش دوم ، صنعت کفش دستی که تا ۲۰ سال قبل تنها نوع کفش را به بازار

عرضه مینمود و طبقات مختلف افراد شهر نشین از آن استفاده مینمودند . لکن رفته

رفته بعلت افزایش قیمت چرم و افزایش دستمزد کارگر ویدایش کفش ماشینی این نوع

کفش به طبقه رفتری تعلق گرفت . تولید کفش دستی کشور در حال حاضر تنها در -

داخل کشور مصرف میشود و کافی برای صادرات نمیباشد .

بخش سوم ، صنعت کفش ماشینی بعلت ماهیت تولیدی خود که بصورت

ماشینی و بعد از زیاد تولید میگرد از ۲۰ سال پیش در ایران آغاز گردید و در دهه

گذشته قادر شد سهم عظیمی از بازار را به خود اختصاص دهد . این نوع کفش بجهت

ارزانی نسبی قیمت آن در مقایسه با کفش دستی و دوام و استحکام آن با مقایسه با کفشهای

سنتی (گیوه و چاروق) با استقبال فراوان توده مردم روبرو گردید و هم اکنون در -

گسترش است . مقدار تولید این بخش نه تنها جوابگوی بازار داخلی است بلکه هر سال -

مقادیری به کشورهای حوزه خلیج فارس و کشورهای اروپای شرقی صادر میگردد. این مقدار صادرات در حال حاضر بسیار ناچیز میباشد و با ظرفیت فعلی تولیدی - دی - بنظر میرسد که در سالهای آینده با توجه به رشد سریع جمعیت و افزایش شدید مصرف مردم، تولید داخلی تکافوی مصرف داخلی را ننموده و ما ناچار از وارد نمودن این کالا شویم.

۱- چاروق (۱) وزی :

چاروق که در اصطلاح محلی " کالک " نامیده میشود یکی از جالبترین
فراوردههای صنعتی و دستی کشور است که در حال حاضر بای پوش زینتی کردن -
میباشد . تولید چاروق در گذشته رونق بسیار داشته ولی در سالهای اخیر
به علت رواج انواع کفش ماشینی و جانشین شدن آن رونق دیرین را از دست داده -
است . لیکن از آنجا که زندگی بعضی از قشرهای اجتماعی شهرها و گروههای پردرآمد
را دیگر محصولات ماشینی ارضا نمیکند آنان محصولات سنتی را جهت تزئین و تمایز خود
انتخاب کرده اند . اینان خواستاران جدید چاروق و فراوردههای اصیل چرمی اند
و این علت است که تولید کنونی چاروق محلی به بازارهای شهری و غیر محلی شده است .
هم اکنون در شهرهای قوچان و جنورد واقع در استان خراسان و شهرستانهای
مهاباد و سردشت واقع در استان آذربایجان شرقی چندین کارگاه چاروق دوزی مشغول
به کار است . در شهرستان سردشت سه کارگاه چاروق دوزی با ۳ نفر شاغل وجود دارد
که با هم قرابت نسبی دارند در ۲ کارگاه چاروق محلی در کارگاه دیگر چاروق باب شهر

(۱) مرکز صنایع دستی ایران. یکی از صنایع دستیار ایران که در سال ۱۳۵۲
در تهران تاسیس شد. در سال ۱۳۵۲

تولید میگردد و در این تقسیم کار میتوان بقایای شفت دهقانی را مشاهده کرد زیرا دوکارگاه اول بخاطر رعایت وضع مالی صاحبکارگاه دیگر که برادر آنهاست چاروق شهری ساختن رفاقت با او خودداری مینمایند . درمهاباد نیز سفکارگاه چاروق دوزی وجود دارد که تمام سال بکار مشغول است ولی ۳ کارگاه شهرستان سردشت فقط در سال ۹ ماه کار میکنند .

در شهرستان های قوچان و چنبره نیز يك کارگاه در هر شهر وجود دارد . چاروق دوزان اغلب افرادی پیرو پیسواد میباشند و سن آنها بین ۴۰ تا ۶۵ سال است .

مواد اولیه و روش تولید :

مهمترین ماده اولیه لازم برای چاروق دوزی راچرم گاو تشکیل میدهد . ماده اولیه دیگر مخمل است و دیگر مواد لازم عبارتست از نخ کاموا ، پلاستیک مفتول فلزی نازک و ابریشم مصنوعی . برای ساخت چاروق ابتدا چرم را خیس میکنند تا کشش لازم را پیدا کند . سپس آنها برای مدتی بقالب میکشند تا شکل بگیرد و زود فرم خود را از دست ندهد و در همین حال چرم را کاملاً صیقل میدهند و بعد آنها از قالب بیرون آورده و روی و اطراف آنها گلدوزی میکنند و یا آنکه پس از آوردن از قالب رویه بافته شده از ابریشم مصنوعی

بآن میدوزند و سپس حاشیه چاروق را با مفتول فلزی بسیار نازک لوله دوزی میکنند داخل این چاروق را با مخل میپوشانند . تفاوت چاروق بجنوردی و مهابادی در اینست که چاروق بجنورد تمام چرمی است و رویه آن گلدوزی شده است در حالی که چاروق مهابادی رویه ابریشمی دارد .

جدول ۱ مواد اولیه مصرفی چاروق و قیمت آنها را طی سال ۱۳۵۳ نشان

میدهد .

جدول شماره ۱

مواد مصرفی چاروق و قیمت آن

۱۳۵۳

مواد مصرفی	محل تولید و خرید	واحد	بهای متوسط واحد ریال
چرم گاو	همدان	کیلو	۲۵۰
" "	بجنورد	"	۲۰۰
سیم کلاپتون	خارج	سیر	۸۰-۱۴۰
ابریشم مصنوعی	"	کیلو	۲۳۰
مخل	-	متر	۲۰۰

این قیمت‌ها با توجه به قیمت‌های سال ۱۳۵۱ بین ۳۳ درصد تا ۱۲۸ درصد -- در افزایش داشته‌است . به علت گران شدن مواد اولیه و انعطاف تقاضا در مقابل قیمت ، صنعتگر به جنوری صرفه را در این می‌بیند که بتولید چاروق‌های کوچک -- ک وزن کمی که از لحاظ قیمت مناسب تر است بپردازد .

چاروق‌ها انواع مختلفی بصورت زیر دارد :

۱- چاروق سه دار

۲- چاروق پاکستانی

۳- چاروق زنانه پی بند

۴- چاروق زنانه پنجه گرد

هر يك از انواع چاروق نامبرده شده به قیمت‌های متفاوتی فروخته میشود . -- رای

مثال قیمت يك چاروق مردانه که در مدت يك روز و ختم میشود بقرار زیر است :

چرم همدان ۲۰۰ ریال

سیم گلابتون ۶۰ "

ابریشم مصنوعی ۱/۵ "

پارچه ارمك ۱/۵ "

اجرت ۱۳۵ "

قیمت تمام شده ۴۰۰ ریال

این چاروق به قیمت ۴۰۰ ریال بفروش میرسد . درآمد سالانه استادکاران بطور

متوسط ۵۰۰۰۰ ریال و کارگران ۳۰۰۰۰ ریال است .

ارزش سالانه تولید بین ۱۹۰۰۰۰-۹۰۰۰۰ ریال است . سرمایه‌ی کهرای

تامین این درآمد اختصاص یافته شامل ارزش ابزارکار (نظیر درفش و چک --- شـ)

(۱)

مشته ، چوب صیقل ، تسمه کش و سوزن میباشد که حدود ۲۰۰۰ ریال است (

وسروایه در گردش میباشد که جمعا از ۲۰۰۰۰ ریال تجاوز نمینماید .

قیمت فروش بعضی از محصولات به قرار زیر است :

جدول ۲

نام محصول	شهر	واحد	بهای فروش واحد (۲)		
			۱۳۵۱	۱۳۵۲	۱۳۵۳
چاروق زینتی	بجنورد	جفت	۶۰	۶۰	۶۵۰
• مردانه	•	•	۲۵۰	۲۵۰	۳۰۰
• زنانه	•	•	۱۸۰	۱۸۰	۱۹۰
• زنانه بی بند	قوچان	•	۲۲۰	۳۰۰	۳۵۰
• پاشنه زیر	•	•	۳۰۰	۳۵۰	۴۰۰
• زنانه	•	•	۲۰۰	۳۰۰	۳۵۰
• پاشنه دار	•	•	۳۰۰	۴۰۰	۴۵۰

(۱) مشته وسیله بی برای کوبیدن است .

(۲) (۱) کهنه (۲) کهنه
(۳) شکار با کهنه شکار کهنه شکار کهنه شکار

و توزیع را بهبود گرفتند . رقابت گشهای دست دوز و ماشینی تولید گیوه را محدود ساخت و ضرورتاً بازمانده آن در دست چند نفر متمرکز گردید ، بافت روبه گیوه توسط زنان درآمد این وضع بسیار موثر بوده است . زیرا زنان به علت عدم موقعیت ^{زناشویی} برجسته اقتصادی و محدودیتهایی که به علت پای بند بودن به سنن اغلب برای خود ایجاد کرده اند هرگز در صدور احقاق حق خویش بر نیامده و مانعی در راه ادامه تولید نتراشیده اند . سن متوسط تولید کنندگان گیوه بین ۳۳ تا ۸۵ سال است و میتوان نتیجه گرفت که جوانان رفته رفته کمتر از این رشته فعالیت استقبال مینمایند و در صورتیکه حمایتهای دولتی لازم از این صنعت سنتی کشور بعمل نیاید این صنعت بتدریج از میان میرود .

جدول ۳- شهرستانهای تولیدکننده گیوه، تعداد کارگاهها، تعداد کارگران،

ومتوسط سن تولید را نشان میدهد.

(۱)

جدول شماره ۳
شهرستانهای تولیدکننده گیوه، تعداد کارگاهها، تعداد کارگران ومتوسط
سن آنها

نام استان	نام شهرستان	تعداد کارگاهها	تعداد کارگران	متوسط سن
استان خراسان	طبرس	۳	۶	۶۰ تا ۸۵ سال
استان اصفهان	اصفهان	۳	۳	۴۷
	شهرضا	۱۲	۱۲	۰
	نجف آباد	۶	۶	۵۷
استان لرستان	بروجرد	۸	۸	۵۰
	خرم آباد	۶	۱۸	۵۵
استان کردستان	سنندج	۱۲	۲۴	۵۵
استان فارس	شیراز	۳	۴	۴۰
	فیروزآباد	۱	۲	۴۰
	آباده	۲۸	۲۵	۴۸
	اردکان	۱۰	۱۴	۳۳
	اصطهبانات	۱۵	۱۵	۴۵
	جهرم	۱۰	۲۰	۴۷
	کازرون	۵	۷	۵۰
استان کرمانشاه	کرمانشاه	۵۰	۸۰	۴۰
سایر استانها	سایر شهرستانها	۲۰	۲۵	-
		۱۸۲	۲۶۷	۵۰

تعداد کارگاهها و شهرستانهایی که در جدول بالا مشاهده میشود کارگاههای -
 شناسایی شده هستند و تعداد زیادی کارگاههایی هم وجود دارند که آمار آنها
 در اختیار مرکز صنایع دستی ایران نبود بطور کلی کل تولید گیوه در سال ۱۳۵۲ به
 معادل ۴/۵ میلیون جفت بوده که کرمانشاه با ۲/۵ میلیون جفت و فارس با ۱
 میلیون جفت در سال به ترتیب مقام اول و دوم در تولید دارا بودند.

مواد اولیه و روش تولید :

مواد اولیه و نیمه ساخته‌یی که در این رشته مصرف میگردد عبارتست از روبه گیوه،
 تخت لاستیکی یا چرمی، نخ کاموا و نخ پنبه‌یی قاپیده ابریشم مصنوعی در فارس روبه
 گیوه توسط زنان جهرم و فسا بافته میشود و در اختیار زنان شیراز جهت گلف و زی قه- رار
 میگردد. زنان با نخ کاموا روی گیوه را با گلد و زی می‌آرایند.

جدول شماره ۴ مواد مصرفی گیوه و تخمیرنمای آنرا در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ -

نشان میدهد .

جدول ۴

مواد مصرفی	واحد	بهای واحد ریال		درصد تغییر
		۱۳۵۱	۱۳۵۲	
رویه	جفت	۵۰-۴۰	۵۰-۶۰	+۳۰
تخت لاستیکی	"	۱۳	۱۵	+۱۵
چرم	کیلو	۱۲۰	۲۸۰	+۱۳۳
نخ پنبه‌ای تابیده	"	۱۱۰	۳۰۰	+۱۷۲
ابریشم مصنوعی	"	۳۰۰	۴۵۰	+۵۰

ارزش کل مواد مصرفی در این رشته بالغ بر ۶۰۰ هزار ریال میباشد .

در سالهای قبل که گیوه در صحنه رقابت بی رویه گیوه فروشان قرار نگرفته بود برای یافت

گیوه از ابریشم طبیعی استفاده میگردد که علاوه بر زیبایی بردوام آن نیز میافزود ولی فعلا

مصرف آن آنقدر کم شده که کمکم در رفته فراموشی میافتد .

قیمت تمام شده انواع گیوه :

در رشته گیوه دوزی قیمت تمام شده برای انواع گیوه متفاوت میباشد گیوههایی که تنها

(۱) جهان آفرینان

(۲) بازار باور شدت از مجموع بازار ۱۳۵۲

دوام آن مورد نظر خریدار میباشد دارای روبه ساده و کف چرمی یا آجیده (۱)

میباشد و طبعاً قیمت آن با سریایی که بیشتر جنبه تفریحی دارد متفاوت میباشد.

جدول شماره ۵ قیمت تمام شده انواع گیوه را نشان میدهد.

جدول شماره ۵

قیمت تمام شده برای انواع گیوه - و

جدول ۵

نام محصول	تخت	نخ پنبه‌ای	ابریشم	دستمزد روبه	دستمزد بافت	دیگر قیمت تمام شده فرو	قیمت
گیوه مردانه آجیده	۵۰	۳۰	-	۸۰	۲۵	۴۰	۲۴۵
سریایی ابریشمی پاشنه تخت	۳۵	-	۲۰	-	۱۵	-	۷۰
گیوه پشت بسته	۷۰	-	۴۰	-	۲۰	۲۰	۱۷۰
سریایی منجوق دوزی پاشنه بلند	۴۵	-	۴۰	۳۰	۲۰	-	۱۳۵

از آنجائی که ساعات کار قابل محاسبه نیست و نوع بافت نیز فرق میکند تخمین درآمد متوسط بافنده

کاری دشوار است تنها بطور برآورد میتوان آنرا ۴۰ تا ۵۰ ریال در روز دانست.

(۱) ۱۵ نفر سرپرست
(۲) آجیده دگیره است ۱۵ نفر آج دارد

کارگران تخت دوز کتنامی مرد میباشند ، مزد و فروشگاهها بوده و مزد متوسط آنان ۱۰۵ ریال در روز میباشد . اندك ترقی اجباری دست مزد ، بالا رفتن بهای مواد اولیه و از طرف دیگر رقابت شدید و در نتیجه کاهش قیمت فروش میدان سود گیومرا کاهش داده و تولید کنندگان را بر آن میدارد تا یکدیگر را از صحنه فعالیت خارج سازند .

ابزار کار:

در این صنعت نیز مانند بسیاری از رشتههای صنایع دستی ، ذوق و هنر صنعتگر مهمترین عامل تولید میباشد بطور کلی ابزار کار آن ساده و ارزان بوده و مشتمل است بر: سوزن ، قلاب ، درفش ، گزن و قالب که کلا ۳۰۰ ریال ارزش دارد . وسائل کار را معمولا فروشنده در اختیار کارگر میگذارد .

هر گیوه دوز میتواند بطور متوسط روزی ۴ گیوه بزرگ مردانه و دوز صنعتگرانی که گیوه نوع عالی میدوزند در روز تنها از عهده تهیه يك جفت بر میآیند در حالی که بازده گیوه دوزان ، متوسط دوز ، مدت و جفت گیوه افزایش میابد .

توزیع و فروش

در گذشته فروش گیوه بسیار بهتر از امروز بوده و گیوه کرمانشاهی خصوصا در اغلب شهرستانها خواستاران فراوان داشت اما در حال حاضر نیز وجود ویژگیهای هنری

در گیوه‌های مزبور همیشه عددی مطلقند و خریدار برای آن حفظ کرده است. این مصرف کنندگان اغلب توپ‌سبتهای خارجی و مسافران داخلی میباشند که آنها بعنوان سوغات بدیار خود میبرند.

توزیع گیوه در کرمانشاه بمحده ۹ فروشگاه میباشد، اینان درصحن حال انواع گیوه ساده و سفید را که اغلب پاپوش روستائیان و شهرنشینان کم بهاغت است - - - فراهم مینمایند.

در فارس و سایر شهرستانها توزیع و فروش توسط واسطهها صورت میگیرد. نحوه فروش یکی از طبل کسادی بازار گیوه میباشد بطوریکه طبق اظهار نظر - - - فروشندگان تنها ۲۰ درصد فروش بطور نقد صورت میگیرد، ۸۰ درصد فروش در تهران و سایر شهرستانها و تنها ۲۰ درصد در محل میباشد. میزان فروش در فصول مختلف متفاوت بود و موجد اکثر فروش در فصل تابستان است اما در مواقع دیگر نیز تولید و عرضه ادامه میابد.

بطور کلی گیوه و چاروق در صحنه رقابت با فرآوردههای ماشینی قرار گرفته است و بنابراین باید توجه تولید کنندگان به مشتریان جدید که تاکید روی جنبه هنری این فرآورده دارند معطوف گردد و ملی ترقی بهای مواد اولیه و افزایش نسبی دستمزد در عرضه رقابت - - -

سود را پائین آورد و باعث تنزل کیفیت کار شد و فاست . در تولید و فروش رقابتی شدید بین فروشندگان گیوه وجود دارد که مقامات مرکز صنایع دستی ایران در نظر دارند از طریق تشویق این تولیدکنندگان به ایجاد شرکت تعاونی از رقابت آنها جلوگیری نمایند و همگام با آن با نظارت در کیفیت محصول و پرداخت دستزد بهتر و افزایش نسبی قیمت در صنف بافندگان نفوذ کرده آنان را به عضویت در شرکت راغب نمایند . راه دیگر راهنمایی فنی بافندگان و ارائه طرحهای جدید به فروشندگان برای ایجاد تنوع بیشتر در محصولات میباشد و همچنین میتوان از طریق تهیه مواد اولیه مرغوب برای صنعتگران بطور یکجا و قیمت ارزان قیمت تمام شده محصول آنها را پائین آورد و کیفیت کارشان را بالا برد و بالاخره از طریق بازاریابی بیشتر برای گیوه در داخل و خارج کشور و تعیین استاندارد برای گیوه و نمره بندی آن با توجه به اندازه های متداول در تولید انواع کفش بازار مناسبی برای این کالای زیبا و سنتی فراهم آورد تا از زوال آن جلوگیری شود .

(۱)
جدول شماره ۶ میزان تولید و مصرف گیوه و چارق را طی ۱۳۵۳-۱۳۴۶ نشاء - ان

میدهد .

(۱) تولید و مصرف گیوه و چارق معادل یکدیگر برآورد گردیده اند . عبارت از همان گیوه

در شهر تهران است و در سایر شهرها

میزان تولید گاو و بقر و چرچر ارق

1287-1202

واحد ۱۰۰۰ جفت

سال	تولید گیوه و چارق	(۱) تولید گیوه	(۲) تولید چارق
۱۳۴۶	۴۲۰۰	۴/۲۰۰	۳
۱۳۴۷	۸۳۰۰	۴۲۰۰	۳
۱۳۴۸	۴۶۰۰	۴۶۰۰	۴
(۳) ۱۳۴۹	۵۲۰۰	۴۷۰۰	۵۷۲
(۴) ۱۳۵۰	۶۰۰۰	۶۱۸۰	۴۲۱
۱۳۵۱	۴۷۰۰	۴۵۲۶	۲۱۸
۱۳۵۲	۴۷۰۰	۴۵۰۰	۲۰۰
۱۳۵۳	۴۸۰۰	۴۶۰۰	۲۰۰

۱ و ۲) آمار صنعت ایران - ۷۵ / ۸۶ تا ۳۰۴ / ۹۵ و ۱۰۰۵ / ۹۵
۳ و ۴) آمار مربوط به میزان تولید گیوه در محاسبات بعدی تعدیل شده است زیرا

نظر کارشناسان مربوط نیز بر آن بود که همین ارقام زیاد برآورد شده است .

عدم هماهنگی میزان تولید در سالهای مختلف به چند دلیل میباشد :

- ۱- معمولا تولیدات کارگاهی روند خاصی ندارند و نتیجتا کارگاهی که در یکسال بسیار خوب کار کرده است ممکن است تحت عوامل و شرایط مختلف در سال بعد با اصلا کار نکند و یا اینکه تولید بسیار پائینی داشته باشد .
 - ۲- آمارگیری از وضع کارگاهها بسیار کار مشکلی است و غالبا آماری که از میزان تولید کارگاهها داده میشود کاملاً تقریبی است .
 - ۳- تولید کنندگان این کارگاهها غالبا افراد بیسواد میباشند و نتیجتا حتی خود آنها اطلاع صحیح و دقیقی از میزان تولید سالانه خود ندارند .
- مجموع این عوامل باعث میشود که آمار بدست آمده هماهنگ نبوده و در یارمیی موارد عجیب بنظر برسد .

صنعت کفش دستی :

صنعت کفش دستی که یکی از صنایع قدیمی ایران است با پیدایش کفش ماشینی دچار مشکلاتی شد. با آغاز کارخانجات کفش ماشینی به علت اختلاف قیمت زیاد و ارزانی تولیدات آن بخصوص نوع پلاستیکی و لاستیکی نسبت به کفش چرمی دست و پا طبقه کم درآمد و گروه کثیری از مردم که از کفش چرمی گران قیمت کمتر استفاده مینمودند خریدار و مصرف کنندگان کفشهای ارزان قیمت لاستیکی و پلاستیکی شدند و به نتیجه مشکلاتی برای تولید کنندگان کفش دستی بوجود آمد. بطوریکه قسمتی از کارگران این صنعت

به کار خود می نیز در کارخانجات کفش ماشینی مشغول به کار شدند. طبق گزارش ILO & IEI

(۱)

گزارش سال ۱۳۴۷ در حدود ۲۰ درصد از کارگران کفش دوز به

(۲)

سایر مشاغل پرداخت میکنند و به نتیجه متعادل کارگران کفش دوز از ۳۳۸۰۰ نفر به ۲۷۰۰۰ نفر

تقلیل یافته است. در حال حاضر با گسترش واحدی تولیدی کفش ماشینی سطح

اشتغال مجدداً افزایش یافته است البته لازم به یادآوری است که این میزان افزایش در

(۱) سازمان جهانی کار - مرکز توسعه صنایع کوچک و نواحی صنعتی ایران

International Labour Organization-ILO

Small Scale Industry & Industrial Estate of Iran - ILO & IEI

(۲) رقم اشتغال در صنعت کفش در سال ۴۶ در برنامه عمرانی پنجم ۲۴ هزار نفر ذکر گردیده

است.

سطح اشتغال کارگران صنعت کفش بیشتر در سطح خدمات بصورت عرضه و فروش کالا در فروشگاههای کفش های ماشینی میباشد که بهر تقدیر بعد می از کارگران بیکار را که به علت تجوف در کار و وقت کفش تعایل بیشتری برای کار در این رشته از صنایع از خود نشان دادند راجذب نمود فاست .

در سالهای اخیر با افزایش درآمد سرانه و نتیجتا بالا رفتن قدرت خرید مردم مصرف کفش چرمی مجددا افزایش یافته است. بدیهی است توسعه کفش چرمی در آینده - فقط از طریق کفش ماشینی که محتاج به وقت کم - تولید زیاد و ارزانی قیمت است امکان پذیر خواهد بود .

برای روشن شدن این مساله که تولید کفش ماشینی تا چه حد میتواند با توجه به انبوه بودن میزان تولید و استفاده کمتر از کارگر ارزانتر تمام شود یک مقایسه ساده بین میزان کفش دستی و ماشینی و نیروی انسانی مربوطه این مساله را روشن میسازد .

هم اکنون ۲۶٪ کل تولید کفش کشور یا ۲۰ میلیون جفت کفش که از طریق دست تهیه میشود با استفاده از ۸۰٪ کل نیروی انسانی این صنعت (۲۷۰۰۰ نفر) انجام میگردد و ۷۴٪ بقیه تولید یا ۷۷ میلیون جفت آن بوسیله ۲۰٪ اشتغال یا (۷۰۰۰ نفر) تامین میگردد !!

بدین ترتیب رقابت شدیدی بین کفش‌های ماشینی و دستی ایجاد خواهد شد که نتیجه‌های رقابت مانند سایر امور صنعتی پیروزی صنعت ماشین‌سازهای دستی خواهد بود .

با توجه به منافع جامعه و استفاده از تکنولوژی پیشرفته‌تر برای تولید بیشتر و با قیمت پایین‌تر تمام شده‌ها خواهان تحول چنانکه در تمام دنیا به وقوع پیوسته است در ایران نیز صورت خواهد پذیرفت کفش دست‌دوز در دنیای متعدد بکند - و کفش لوکس و گران قیمت معرفی شده و حکم ضرورت در ایران نیز چنین پایانی خواهد داشت .

تولید کفش دست‌دوز چرمی طی سالهای ۱۳۵۳ - ۱۳۴۶ در جدول شماره ۷ نشان داده شده است .

(۱)
تولید گکش دست دوز در ایران ۱۳۵۳-۱۳۴۶
جدول ۲

سال	گکش چرمی دست دوز بر حسب ۱۰۰۰ جفت	گکش دست دوز ۱۰۰۰ جفت روستایی	کل گکش دست دوز ۱۰۰۰ جفت
۱۳۴۶	۱۳۰۰۰	۴۲۰۰	۱۷۲۰۰
۱۳۴۷	۱۳۴۰۰	۴۳۰۰	۱۷۷۰۰
۱۳۴۸	۱۳۸۰۰	۴۶۰۰	۱۸۴۰۰
۱۳۴۹	۱۴۲۰۰	۴۳۰۰	۱۸۵۰۰
۱۳۵۰	۱۴۶۰۰	۴۵۰۰	۱۹۱۰۰
۱۳۵۱	۱۴۸۰۰	۴۷۰۰	۱۹۵۰۰
۱۳۵۲	۱۵۰۰۰	۴۷۰۰	۱۹۷۰۰
۱۳۵۳	۱۵۳۰۰	۴۸۰۰	۲۰۱۰۰

در حال حاضر ۸۰۰۰ کارگاه گکش دست دوز به تولید گکش چرمی دست دوز

اشتغال دارند .

همانطور که از جدول میزان تولید گکش دست دوز استنباط میشود رشد تولید به تدریج کاهش

میابد بطوریکه طی ۸ سال یعنی از سال ۴۶ تا سال ۵۳ (طی برنامه چهارم و ۲ سال

(۱) وزارت صنایع و معادن آمار هفتگی ایران اداره کل آمار ۱۳۵۱-۱۳۴۶

آمار بر پایه سال ۱۳۵۰ از طریق شمارش به روش سرشماری در ایران به عمل آمده است
برای ۱۳۵۴

اول برنامه پنجم) از ۱۷ میلیون جفت به ۲۵ میلیون جفت افزایش یافته است. -
یعنی بارشد ۲ درصد افزایش داشته است. دلالی که در پشت این رشد ناچیز
تولید وجود دارند همانطور که گفته شد افزایش دستمزدها کارگران و مائین بودن پانزده
تولیده آنها به نسبت میزان تولید کفش ماشینی و همچنین افزایش قیمت چرم و بطور کلی
مواد اولیه کفش دست و پنجه میباشند که منجر به گرانتر شدن صنعت بطرف تولید کم و لوکس
میکرد.

صنایع دست و روز روستایی که به صنایع دستی موسوم هستند هم اکنون از
حمایت زیاد مرکز صنایع دستی ایران برخوردار است و این مرکز سعی در حفظ هنرهای
دستی کشور دارد. لکن کفش دست و روز غیر سنتی از چنین حمایتی برخوردار نیست. -
و نتایج تار و پود اضمحلال می رود. برای پیش بینی میزان تولید کفش دست و روز در آینده
با توجه به افزایش درآمد سران و بالا رفتن قدرت خرید مردم میتوان انتظار داشت که رشد
تولید کفش دستی ثابت بماند و نتایج تا میزان تولید از ۱۵۳۰۰ هزار جفت در سال ۱۳۵۳
به ۱۷۰۰۰ هزار جفت در سال ۱۳۵۸ افزایش یابد. جدول ۸ نمایانگر پیش بینی و
رشد تولید کفش چرمی دست و روز است.

۱- برآورد میزان تولید کفش چرمی دست و روز در سال آینده برآورد ثابت در نظر گرفته شده است نظر
کارشناسان وزارت صنایع و معادن بوده است.

جدول ۸

پیش بینی تولید گش دست و وز چرمی

سال	واقعی	
۱۳۵۳	۱۵۳۰۰	
۱۳۵۴	۱۵۹۰۰	
۱۳۵۵	۱۶۲۰۰	
۱۳۵۶	۱۶۵۰۰	
۱۳۵۷	۱۶۸۰۰	
۱۳۵۸	۱۷۰۰۰	

رشته تولید گش دست و وز چرمی طبق سال ۵۵-۵۶ تا ۵۸-۵۹
 بهای هر واحد و شش زیاده است

کفش ماشینی :

همانطور که گفته شد ، مصرف کفش در ایران تا سال ۱۳۲۲ فقط از طریق دست تهیه و تامین میشد . میزان تولید کفش در سال ۱۳۲۲ معادل ۳ میلیون جفت و مصرف کفش معادل ۴/۹ میلیون بوده که ۱/۹ میلیون واردات بمنظور تامین مصرف داشتیم . در سال ۱۳۲۲ با تاسیس کارخانه کفش مهشید با ظرفیت تولیدی ۶۰۰ هزار جفت در سال مقداری از احتیاجات وارداتی کشور بدین ترتیب تامین گردید .

از سال ۱۳۲۹ به علت حمایت دولت از این صنعت از طریق غیر مجاز کردن واردات کفش بتدریج بر تعداد و ظرفیت و تولید کارخانجات کفش اضافه گردید . بطوری که کل واردات کفش که در سال ۱۳۴۰ معادل ۲۰ میلیون ریال بوده در سال ۱۳۵۳ به ۱۲ میلیون ریال کاهش یافته و در مقابل آن ۲۶ هزار جفت کفش وارد گردیده است .^(۱)

تا سال ۱۳۵۳ تعداد ۲۳ کارخانه تهیه کفش ماشینی از وزارت اقتصاد سابق (وزارت صنایع و معادن) پروانه تاسیس گرفته اند و علاوه بر این کارخانه ها ... کارگاه نیز ...

(۱) در این جا ذکر این نکته ضروری است که در مدت ۱۳ سال قیمت ها بسیار در کشورهای خارجی افزایش یافته است ولی چون مقدار واردات بسیار کاهش یافته است حتی با لافتن قیمت کفش در خارج نیز ارزش وارداتی را افزایش نداده است .

استفاده آزمایشهای ساخت داخل کشور بدون موافقت وزارت صنایع و معادن در
این زمینه فعالیت نمایند .

در جدول شماره ۹ اساسی ۲۳ کارخانه تهیه کفش و همچنین ظرفیت تولیدی
آنها از نظر تولید کفش چرمی ، پلاستیکی ، لاستیکی و کتان در سال ۱۳۵۳ نشان
داده شده است .^(۱)

(۱) ملاحظه گردد که این آمار مربوط به سال ۱۳۵۳ است و در سال ۱۳۵۴

اسامی و ظرفیت کارخانجات گهش در سال ۱۳۵۳ در يك نوشتار (۸ ساعت)

واحد ۱۰۰۰ جفت

نام کارخانه	کفش چرمی	کفش پلاستیکی	کفش لاستیکی	کفش کتانی	کل
شرکت سهامی کفش طی	۳۰۰۰	۲۵۰	۳۰۰۰	۷۲۰	۷۴۷۰
" " " "	۹۰۰	۳۰۰۰	۶۰۰	۳۶۰	۴۸۶۰
کفش سازی هلا	۴۵۰	۳۰۰۰	-	۵۴۰	۳۹۹۰
کفش سازی جم	-	-	۱۸۰۰	-	۱۸۰۰
شرکت تولیدی شادان پور	۴۵۰	۲۴۰۰	-	۵۴۰	۳۳۹۰
شرکت سهامی کفش مستاره	-	۱۵۰۰	۴۵۰	۱۸۰	۲۱۳۰
شرکت تولیدی کفش اطعینان	۹۰	۶۰۰	-	۱۸۰	۸۷۰
شرکت تولیدی ایران شو	-	۱۲۰۰	-	۱۸۰	۱۳۸۰
با مسئولیت محدود شرکت تولیدی کفش البرز	-	۲۱۰	-	۱۸۰	۷۳۹۰
شرکت سهامی کفش شورو	۹۰	۳۶۰	-	۱۸۰	۶۳۰
شرکت سهامی کفش فیروزه	۱۵۰	-	-	۱۸۰	۳۲۰
شرکت تولیدی کفش سمانتال	-	۴۲۰	-	۱۸۰	۶۰۰
شرکت تولیدی میهن گرد	-	۱۸۰	-	۱۸۰	۳۶۰

نام کارخانه	کفش جرمی	کفش پلاستیکی	کفش لاستیکی	کفش کتانی	کل
شرکت تولیدی کفش کامل	۹۰	۱۸۰۰	-	۱۸۰	۲۰۷۰
شرکت تولیدی تهران شو	-	۵۴۰	-	-	۵۴۰
شرکت سهامی روکش جنرال	۱۵۰	-	۱۵۰	-	۳۰۰
" تولیدی کفش شیک	-	۳۶۰	-	-	۳۶۰
شرکت سهامی پلاسکوکار	-	۶۰۰	-	-	۶۰۰
سه رنگ نشان	-	۳۶۰	-	-	۳۶۰
ملا جاتی	-	۳۶۰	-	-	۳۶۰
برادران آتش بهار	-	۳۶۰	-	-	۳۶۰
بنی پور - رشت	-	-	۹۰	-	۹۰
شرکت سهامی آزادان "شارل ژردن"	۶۰	-	-	-	۶۰
حدود ۱۰۰ عدد کارگاه	-	۱۰۰۰۰	-	-	۱۰۰۰۰
جمع	۵۴۳۰	۲۸۰۰۰	۶۰۹۰	۳۷۸۰	۴۳۳۰۰

جدول بالا نشان دهند فاین حقیقت است که تولید کفش که در ابتدا منحصر به کفش لاستیکی و کتانی بوده

موقعیت جغرافیائی و توزیع کارخانجات و تعداد آنها :

از مجموع ۲۳ کارخانه گشماشینی که با اجازه وزارت صنایع معادن مشغول به کارند و ۱۰۰ کارگاه کوچک بدون پروانه که از ماشینهای ساخت داخل استفاده کرده و منحصر اکشهای از نوع پلاستیک تهیه مینمایند کلاً با استثنای چهارگرواح در بنامهای میهن گرد - ملا آقا جایی برادران آتش بهار - بنی پور و شارل ژردن که به ترتیب زنجان ، قم ، میاندوآب و رشت و شهر صنعتی قزوین واقعند بقیه در اطراف تهران و استان مرکزی پراکنده اند .

در صنعت کفش ماشینی ۶۰ درصد کل ظرفیت کارخانجات مربوط به پنج کارخانه
بزرگ ملی، بین، هلا، شان و دان پور و سمستاره و بقیه مربوط به ۱۸ کارخانه دیگر
است.

از میزان تولید کفش های ماشینی تا سال ۱۳۵۰ بطور متوسط ۶ درصد نوع چرمی
۱۲ درصد نوع لاستیکی ۴ درصد نوع پلاستیکی و ۱۸ درصد کفشهای کتانی بوده -
است . با در نظر گرفتن کل تولید کفش چرمی دست دوز و ماشینی ۳۰ درصد کل تولید و

(۱۱) - دانشجو باید در هر جلسه در کلاس حاضر باشد و در صورت غیبت باید در کلاس حاضر شود.

کفش را تشکیل میدهد که از این مقدار در سال ۱۳۵۳ به ۱۶ درصد از طریق... ق
دست و غیره توسط ماشین تولید گردیده است .

باتوجه به اینکه تا سال ۱۳۵۰ به معادل ۲۲ درصد کل تولید کفش را کفش چرمی

دست دوز و ماشینی تشکیل داده است و از این مقدار ۶ درصد توسط ماشین و ۲۱

درصد توسط دست تهیه شده است ^(۱) بخوبی روشن میگردد که به تدریج سهم ماشین

در تولید کفش چرمی نیز افزایش مییابد . از نظر نوع محصول تولیدی ، کارخانه بزرگ

ملی و هن ، پلا ، شان دان پور و سه ستاره تقریباً در زمینه تولید کلیه انواع کفش فعالیت

دارند در حالی که در رشته کفشهای لاستیکی فقط ۶ کارخانه و در رشته کفشهای چرمی ۸

کارخانه و در رشته کفشهای پلاستیکی تقریباً تمام کارخانجات فعالیت دارند .

ضمناً حدود ۱۰۰ کارگاه بدون پروانه نیز اکثر از مواد زائد و کفشهای پلاستیکی

کم خه مواد اولیه خود را تامین و کفشهای پلاستیکی تولید مینمایند .

رقم عدد تولید کفشهای ماشینی از نوع پلاستیک است که طبل عدد آن عبارتست

از:

۱- ارزان بودن ماشین آلات مربوط

۲- ارزان بودن مواد اولیه

۳- سادگی ساخت

(۱) - وزارت صنایع و معادن از این سال تاکنون گزارش کرده است که در سال ۱۳۵۴

۴- احتیاج به کارگر کمتر

۵- عدم احتیاج به زیربنای وسیع

بد لای که ذکر شد بیشتر کارخانجات که در ابتدای تاسیس خود در رشته کفش لاستیکی فعالیت داشتند پس از آشنایی به مصرف پودری . وی . سی (از مواد اولیه اصلی تولید کفش لاستیکی) بتدریج به تولید کفش های لاستیکی گرایش پیدا نمودند . به طوری که فعلا فقط سه کارخانه کفش ملی جم وین بهمد رنیزه کردن ماشین آلات تهیه کفش لاستیکی کوشش می نمایند و بقیه از نظر توسعه و تولید کفش لاستیکی در همان سطح قبلی باقی مانده اند .

جدول شماره ۱۰ به ترتیب مقدار تولید کفش ~~سینوماشینی~~ را به تفکیک

طی سالهای ۱۳۵۳ - ۱۳۴۶ نشان میدهد .

جدول شماره ۱۰

تولید کفش ماشینی ۱۳۵۳ - ۱۳۴۶

۱۰۰۰ جفت

کفش ورتین چرمی	کفش ورتین پلاستیکی	کفش ورتین لاستیکی	کفش کتانی	تولید کفش ماشینی سال	
۱۵۰۰	۲۷۰۰۰	۵۱۶۳	۱۵۰۰	۳۵۱۶۳	۱۳۴۶
۲۵۰۰	۳۲۰۰	۵۸۸۶	۲۰۰۰	۴۲۳۸۶	۱۳۴۷
۳۲۰۰	۳۵۰۰۰	۵۸۵۴	۲۵۰۰	۴۶۵۵۴	۱۳۴۸
۵۳۰۰	۳۵۰۰۰	۵۸۵۵	۲۸۰۰	۴۹۹۵۵	۱۳۴۹
۶۰۰۰	۳۹۰۰۰	۶۴۱۶	۴۵۰۰	۵۵۹۱۶	۱۳۵۰
۶۵۰۰	۴۳۰۰۰	۷۱۴۷	۵۳۰۰	۶۱۹۴۷	۱۳۵۱
۷۸۰۰	۴۷۰۰۰	۷۹۶۰	۶۳۰۰	۶۹۰۶۰	۱۳۵۲
۹۱۰۰	۵۱۰۰۰	۸۷۰۰	۷۳۰۰	۷۶۱۰۰	۱۳۵۳ (برآورد)

تلفیق از

(۱) آمار بانک مرکزی ایران، وزارت صنایع و معادن، آمار صنعتی، دوره ۷، ۱۳۵۱ - ۱۳۴۶

(۲) کفش ورتین چرمی شامل کفش چرمی دست دوم و نیمه باشد.

بر طبق برآوردی که از مصرف کش در سال ۱۳۵۳ بعمل آمده است در

این سال بطور کلی ۸۹۹۵۰ هزار جفت گنش اعم از ماشینی و دستی مصرف و سهصد و هشتاد و دو هزار و دویست و هشتاد و یک جفت گنش ماشینی و یکصد و هشتاد و یک جفت گنش دستی مصرف گردید.

۲۸ درصد کل مصرف گنش را گنش های ماشینی تشکیل داده است ۷۰ درصد افزایش

سمیرغ مصرف کشور رشد فاست . طبهفکم در آمد کها کثرت جامعه راتشکیـل

میدهد تا چند سال قبل به علت محدودیت قدرت خرید قادر به تهیه کفش نبود. ولی

عرضه کفشهای پلاستیکی با قیمت‌های بسیار ارزان فرد روستایی را قادر ساخت که...ه

حداقل يك جفت كفش برای خود تهیه نماید. از طرف دیگر و امنی این نوع كفشها -

موجب استقبال بیشتری از طرف توده مردم گردید .

در حال حاضر در حدود ۴۵ درصد کفشیهای تولیدی و یا ۶۷ درصد

کفشهای ماشینی از نوع کفشهای پلاستیکی است که به علت ارزانی قیمت خود تا حد زیادی

جانشین پارهنگی شده است .

رشد متوسط مصرف کفش در سالهای اخیر (۱۳۵۳-۱۳۹۶) معادل -

سالانه ۸ درصد و مصرف سرانه متوسط ۲/۲۵ جفت بود فاست.

مصرف سرانه کفش از ۱/۸۶ در سال ۱۳۴۶ به ۲/۷۶ در سال ۱۳۵۳

افزایش یافت است . پیش بینی میشود تا آخر برنامه عمرانی پنجم به ۳/۲ جفت افزایش

(11) مہارل شہزادہ ۱۲۹۱ء
مہارل شہزادہ

یابد .

رقم عمده مصرف سرانه میوه و پختن پلاستیکی است با مقدار ۱/۳۹ جفت

وسه کفش چرمی با مقدار ۰/۲۴ جفت ^{لتن} پلاستیکی با مقدار ۰/۲۵ و بالا خرد کفش

کتابی ۰/۲۲ و کفشهای روستایی با مقدار ۰/۱۵

جدول شماره ۱۱ کل مصرف کفش ماشین رادرسالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۶-

نشان میدهد .

جدول شماره ۱۱

مصرف کفش ماشینی به تفکیک نوع کفش

(۱)

۱۳۵۳ - ۱۳۴۶

واحد ۱۰۰۰ جفت

پوتین و کفش چرمی	پوتین و کفش پلاستیکی	پوتین و کفش لاستیکی	کفش کتانی	مصرف کفش ماشینی	سال
۱۳۲۴	۲۶۹۱۶	۳۰۶۹	۱۵۰۰	۳۲۸۰۹	۱۳۴۶
۲۵۰۹	۳۰۲۰۶	۴۵۴۱	۱۹۹۶	۳۹۲۵۲	۱۳۴۷
۳۱۶۲	۳۲۸۳۷	۴۳۹۸	۲۵۰۰	۴۲۸۹۷	۱۳۴۸
۵۲۴۲	۳۰۵۷۲	۴۳۲۹	۳۷۳۱	۴۳۸۷۴	۱۳۴۹
۵۹۷۲	۳۵۵۵۹	۴۳۱۵	۲۵۵۴	۴۸۴۱۰	۱۳۵۰
۶۱۹۳	۳۶۸۸۵	۵۱۵۹	۳۱۵۸	۵۱۳۹۵	۱۳۵۱
۷۷۲۳	۳۹۵۰۴	۷۴۴۲	۶۱۸۱	۶۰۸۵۰	۱۳۵۲
۸۹۵۰	۴۵۴۰۰	۸۳۰۰	۷۲۰۰	۶۹۸۵۰	۱۳۵۳ برآورد
۳۱٪	۷/۵٪	۱۵٪	۲۵٪	۱۱٪	نرخ متوسط رشد سالیانه

بامقایسه میزان تولید و مصرف ملاحظه میشود که میزان تولید بیش از میزان مصرف کفش ماشینی

بوده است و همسایه قادر بود ما هم کمقادی اگرچه ناچیز صادرات داشته باشیم .

(۱) آمارهای کشور - اداره آمار وزارت صنایع و معادن ۱۳۵۳ - ۱۳۴۶

سال ۱۳۵۳ از طریق مخابرات - دانشکده مهندسی و معماری - وزارت راه و ترابری ۱۳۵۴

جدول شماره ۱۲ کل مصرف کفش و مصرف سرانه کفش را طی ۱۳۵۳-۱۳۴۶ نشان

میدهد :

جدول شماره ۱۲

مصرف کفش و مصرف سرانه کفش

(۱)

۱۳۴۶ - ۱۳۵۳

واحد ۱۰۰۰ جفت

سال	کل مصرف کفش	کل جمعیت	مصرف سرانه کفش
۱۳۴۶	۵۰۰۰۴	۲۶۷۹۳	۱/۸۶
۱۳۴۷	۵۶۹۵۰	۲۷۵۷۸	۲/۰۶
۱۳۴۸	۶۱۲۹۷	۲۸۳۹۸	۲/۱۵
۱۳۴۹	۶۲۳۷۴	۲۹۲۵۶	۲/۱۳
۱۳۵۰	۶۷۵۱۰	۳۰۰۲۰	۲/۲۴
۱۳۵۱	۷۰۸۹۵	۳۰۸۲۰	۲/۳۰
۱۳۵۲	۸۰۵۵۰	۳۱۶۴۰	۲/۵۴
۱۳۵۳ برآورد	۸۹۹۵۰	۳۲۵۸۹	۲/۷۶
نرخ متوسط رشد سالانه	۸٪	۳٪	۵/۵٪

مصرف کفش از ۵۰ میلیون جفت در سال ۱۳۴۶ به رشد متوسط سالانه معادل -
 ۸ درصد به ۸۹/۹ میلیون جفت در سال ۱۳۵۳ افزایش یافته است . در همین
 دوران جمعیت از رشدی معادل ۳ درصد برخوردار بوده است . رشد مصرف
 سرانه معادل ۵/۵ درصد بوده است که در مورد يك كالای مصرفی ضروری رشد و
 متناسبی است .

مصرف کفش در برخی از ممالك جهان :

بر اساس آمار مندرج در آخرین گزارش ^(۱) ۵۵۵۵ تولید و مصرف سرانه

کفش در سایر کشورهای جهان طبق جدول شماره ۱۲ الف میباشد .

(۱) Organization for Economic Cooperation and Development

جدول شماره ۱۲ الف

مصرف سرانه انواع مختلف کفش در جهان (بر اساس OECD)^(۱)

اسامی ممالک	چرمی	پلاستیکی	کتانی	لاستیکی
ایالات متحده	۴/۷۷	۰/۵۴	۱/۰۳	(۲) -
آلمان	۲/۵۳	۰/۵۹	۰/۴۹	۰/۱۵
فرانسه	۲/۲۸	۱/۱۱	۰/۲۰	۰/۲۲
سوئیس	۲/۲۳	-	۰/۲۶	۰/۲۶
کانادا	۲/۲۱	۰/۶۹	-	-
سوئد	۲/۲۰	۰/۴۷	۰/۴۸	۰/۴۲
هلند	۲/۱۵	۰/۵۸	-	-
بریتانیا	۲/۰۸	۰/۸۱	۰/۹۴	۰/۱۳
ایرلند	۱/۹۲	-	-	-
نروژ	۱/۷۳	۰/۱۳	-	-
ایتالیا	۱/۷۱	-	-	-
اطریش	۱/۶۷	۰/۴۵	۰/۱۸	-
اسپانیا	۱/۵۵	۰/۲۵	۰/۱۵	-
ژاپن	۰/۵۲	-	۰/۲۴	۰/۱۹

Organization for Economic co operation and development

(۱)

(۲) (-) در دسترس نبوده است.

باتوجه به مصرف سرانه کفش ماشینی در کشورهای توسعه یافته جهان ملاحظه میشود که مصرف سرانه کفش چرمی در این کشورها بیشتر از سایر انواع کفش میباشد. از نظر مصرف سرانه کفش چرمی، پلاستیکی، کتانی و لاستیکی به ترتیب مصرف سرانه کفش در ایران مشابه کشورهای ژاپن، فرانسه و سوئیس میباشد.

باتوسعه صنعت چرم در ایران انتظار میرود که در آینده مصرف سرانه کفش چرمی در ایران نیز افزایش یابد.

تولید و مصرف کفش طی برنامه چهارم :

معدت خود کفایی و ^{۱۳۴۶} تولید کفش قبل از سال ۱۳۴۶ (آغاز برنامه چهارم) طی برنامه چهارم کارخانه جدید کفش در اشل بزرگ بوجود نیامد و فقط باتاسیس دو واحد كوچك كفش پلاستیکی در آذربایجان شرقی و يك واحد كفش پلاستیکی در قم بدلیل وضع خاص منطقه‌ی يك واحد نیمه ماشینی کفش چرمی در شهر صنعتی قزوین بنام شارل ژردن یا شرکت سهامی خاص آزادان موافقت گردید همچنین حدود ۱۰۰ کارگاه كوچك تهیه کفش پلاستیکی که از مواد کهنه و ماشینهای ساخت داخل استفاده مینمایند بدون اجازه وزارت اقتصاد بوجود آمدند.

کارخانه کفش شارل ژردن که بابت اخذ حق امتیاز به شرکت فرانسوی ژردن قرارداد ی بعدت ۵ سال از تاریخ ۴۸/۶/۲۸ منعقد نموده و سال گذشته نیز این قرارداد را -

تعداد نمود . منحصرا کفشهای چرمی ولوکس در سطح بالا تهیه مینماید و دارای -

مشخصات زیر است : (۱)

نام شرکت	سرمایه میلیون ریال	ظرفیت تولید سالانه	حد اکثر تولید طبق قرارداد	تولید فعلی	تعداد کارگر
----------	--------------------	-----------------------	------------------------------	------------	----------------

شرکت سهامی خاص آزادان	۳۰	۶۰۰۰	۳۵۰۰۰	۳۰۰۰۰	۷۵
--------------------------	----	------	-------	-------	----

میزان تولید کفش طی برنامه چهارم همانطور که از جدول شماره ۱۰ مستفاد میشود معادل

۲۹۲ میلیون جفت کفش ماشینی و ۱۱۰ میلیون جفت کفش دست دوز اهم از شهری و -

روستایی بوده است .

جدول شماره ۱۳ کل تولید کفش را طی برنامه چهارم نشان میدهد .

« گزارش بزرگ هیئت مدیره »

جدول شماره ۱۳

(۱)

تولید کفش طی برنامه چهارم

۱۰۰۰ جفت

کفش ماشینی	کفش دست و روز شهری و روستائی	سال
------------	---------------------------------	-----

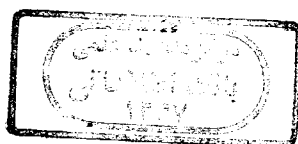
۲۵۱۶۳	۱۷۲۰۰	۱۳۴۶	سال آخر برنامه چهارم
۴۲۳۸۶	۱۷۷۰۰	۱۳۴۷	اول برنامه چهارم
۴۶۵۵۴	۱۸۴۰۰	۱۳۴۸	
۴۹۹۵۵	۱۸۵۰۰	۱۳۴۹	
۵۵۹۱۴	۱۹۱۰۰	۱۳۵۰	
۶۱۹۴۷	۱۹۵۰۰	۱۳۵۱	
۲۵۶۷۵۷	۹۳۲۰۰	جمع	
۲۹۱۹۱۹	۱۱۰۴۰۰		

ارزش تولیدات کفش که در اول برنامه چهارم معادل ۵۲۲۰ میلیون ریال بود تا است

به ۹۳۲۰ میلیون ریال در آخر برنامه رسید و بیشه یعنی شده است که به ۱۵۵۳۰ میلیون

ریال در آخر برنامه پنجم برسد.

ارزش افزودن فاز ۲۸۵۰ میلیون ریال در اول برنامه به ۴۴۰۰ میلیون ریال

۱۱۱ هزار و ۷۰۰ ریال

در آخر برنامه چهارم رسیده و نسبت ارزش افزوده به ارزش تولید نیز از ۴۰ میلیون

ریال در اول برنامه به ۴۶ میلیون ریال در آخر برنامه رسیده است.

سطح اشتغال نیز از ۲۴ هزار نفر به ۳۰ هزار نفر افزایش یافته است یعنی

از رشد متوسط سالانه معادل ۵ درصد برخوردار گردید.

مصرف کفش ماشینی طی برنامه چهارم معادل ۲۵۹ میلیون جفت و مصرف

کفش دست و روز معادل ۱۰۰ میلیون جفت گردید. ارزش مصرف در اول برنامه چهارم

معادل ۵۰۱۰ میلیون ریال و در سال ۱۳۵۱ با آخر برنامه چهارم به ۸۳۳۸ میلیون

ریال افزایش یافت.

طی برنامه چهارم مصرف از رشدی معادل ۸ درصد برخوردار گردید.

مقایسه رشد صنعت کفش در آخر برنامه چهارم با اهدافی برنامه چهارم این

اولاً ^{مکت} مشخص است که در این برنامه صنایع پوست و چرم و کفش در صنایع نساجی و پوشاک ادغام شده

بود امکان پذیر نگردید. در این برنامه همانطور که در جدول شماره ۱۴ منعکس شده

است هدف بر اساس ارزش تولیدات صنایع مذکور متکی بوده و رشد متوسطی سالانه -

معادل ۱/۱ درصد کلاً جهت آنها در نظر گرفته شده بود.

جدول شماره ۱۴

(۱)

هدف صنایع نساجی - پوشاک و چرم در برنامه چهارم

ارزش تولیدات

به میلیون ریال

نام صنعت	سال ۱۳۴۴	سال ۱۳۴۶	سال ۱۳۵۱	رشد سالانه
هدف صنایع نساجی و پوشاک و چرم	۲۶۴۷۰	۳۰۹۷۰	۵۵۳۶۰	۱۱/۱
وضع واقعی	۲۶۷۲۷	۳۲۸۶۰	۱۲۷۰۰۰	۱۱/۸

در صنعت کفش ماشینی تا برنامه چهارم معادل ۲/۵۵ میلیارد ریال سرمایه گذاری شده

که کلاً متعلق به بخش خصوصی است و دولت در این سرمایه گذاری سهمی نداشته است.

میزان سرمایه گذاری طی برنامه چهارم با رشد متوسط سالانه ۱۱ درصد به یک میلیارد ریال

بالغ کرده که نسبت به برنامه سوم ۶۶ درصد فزونی داشته است. میزان اشتغال ۶۰۰۰

ونسبت سرمایه به کارگر ۶۴۰ هزار ریال بوده است.

پیش بینی مصرف کفش :

باتوجه به رشد درآمد سرانه و مصرف سرانه بین سالهای ۱۳۵۲-۱۳۴۶ -

پیش بینی افزایش درآمد سرانه در سالهای ۱۳۵۸-۱۳۵۳ پیش بینی میشود مصرف

(۱) - برآورد عملی چهارم - بخش نساجی و پوشاک

سرايه كفش از ۲/۷۶ در سال ۱۳۵۳ به ۴/۱۴ در سال ۱۳۵۸ بارشدي

معادل ۸/۵٪ افزايش يابد . اين پيش بيني بغير آنست كه جمعيت از رشدي

معادل ۳ درصد بين سالهاي ۱۳۵۳-۱۳۵۸ برخوردار گردد .

جدول شماره ۱۵ پيش بيني مصرف كفش طي سالهاي ۱۳۵۳-۱۳۵۸ را

نشان ميدهد .

جدول شماره ۱۵

پيش بيني مصرف كفش در سالهاي ۱۳۵۳-۱۳۵۸

۱۰۰۰ جفت

مصرف كفش	كل جمعيت	مصرف سرايه كفش	سال
----------	----------	----------------	-----

۸۹۹۵۰	۳۲۵۸۹	۲/۷۶	۱۳۵۳
۱۰۰۳۷۰	۳۳۵۷۰	۲/۹۹	۱۳۵۴
۱۱۱۹۵۰	۳۴۵۵۱	۳/۲۴	۱۳۵۵
۱۲۵۱۸۰	۳۵۵۶۳	۳/۵۲	۱۳۵۶
۱۳۹۸۰۰	۳۶۶۰۷	۳/۸۲	۱۳۵۷
۱۵۶۰۰۰	۳۷۷۰۵	۴/۱۴	۱۳۵۸

۱۲٪	۳٪	۸/۵٪	متوسط طغوخ رشد سالانه
-----	----	------	-----------------------

محاسبه پيش بيني مصرف كفش بدين طريق صورت گرفته است كه مصرف سرايه هر سال

در كل جمعيت آن سال ضرب شده است . بكار ديگر لازم به ياد آوري است كه رشد

(۱۱) پيش بيني مصرف كفش در سالهاي ۱۳۵۴-۱۳۵۸ براساس نرخ رشد سالانه ۱۲٪

مصرف سرانه کفش با توجه به رشد درآمد ملی سرانه و رشد جمعیت برآورد گردید و است.

بر اساس پیش بینی بانک مرکزی ایران درآمد سرانه طی این مدت از رشدی معادل

۲۱ درصد برخوردار خواهد بود.

درآمد سرانه از ۲۱۰۰۳ ریال در سال ۱۳۴۶ به ۸۸۰۲۵ ریال در -

سال ۱۳۵۳ افزایش یافته است. این افزایش شدید در درآمد سرانه که بیشتر در طی

سالهای ۵۲ و ۵۳ صورت گرفته است به علت افزایش عایدی نفت بوده است.

بر اساس پیش بینی وزارت صنایع و معادن تولید طی سالهای ۱۳۵۸-۱۳۵۳

از رشدی معادل ۹/۵ درصد در سال برخوردار خواهد بود. بنابراین پیش بینی -

میشود که تولید داخلی کفش به ۱۴۹ میلیون جفت در سال ۱۳۵۸ بالغ گردد.

جدول شماره ۱۶ پیش بینی میزان تولید کفش را طی ۱۳۵۸-۱۳۵۳ -

نشان میدهد.

جدول شماره ۱۶

(۱)

پیش بینی تولید کفش ۱۳۵۸ - ۱۳۵۳

برحسب ۱۰۰۰ جفت

سال	پیش بینی تولید
---	-----
۱۳۵۳	۹۷۲۰۰
۱۳۵۴	۱۰۶۴۰۰
۱۳۵۵	۱۱۶۵۰۰
۱۳۵۶	۱۲۷۶۰۰
۱۳۵۷	۱۳۶۴۰۰
۱۳۵۸	۱۴۹۳۵۸
متوسط نرخ رشد سالانه	۹/۵٪

پیش بینی تولید کفش های کتانی و لاستیکی :

پیش بینی شده است که تولید کفش کتانی از ۷۳۰۰ هزار جفت در سال ۱۳۵۳ به ۱۴۲۰۰ هزار جفت در سال ۱۳۵۸ افزایش یابد رشد تولید سالانه معادل ۱۴- درصد میباشد .

جدول شماره ۱۷ میزان تولید پیش بینی شده کفش کتانی را ط---

۱۱- پیش بینی تولید کفش کتانی و لاستیکی در سال ۱۳۵۸ و ۱۳۵۷ و ۱۳۵۶ و ۱۳۵۵ و ۱۳۵۴ و ۱۳۵۳

۱۳۵۸-۱۳۵۳ نشان میدهد .

جدول شماره ۱۷

(۱)
پیش بینی تولید گفش کتانی

۱۳۵۸-۱۳۵۳ (۱۰۰۰ جفت)

سال	کل تولید داخلی گفش	پیش بینی تولید گفش کتانی	٪ سهم گفش کتانی از کل تولید
۱۳۵۳	۹۷۲۰۰	۷۳۰۰	۷/۵
۱۳۵۴	۱۰۶۴۰۰	۸۵۰۰	۸
۱۳۵۵	۱۱۶۵۰۰	۹۹۰۰	۸/۵
۱۳۵۶	۱۲۷۶۰۰	۱۱۵۰۰	۹
۱۳۵۸	۱۳۶۴۰۰	۱۳۰۰۰	۹/۵
۱۳۵۸	۱۴۹۳۵۸	۱۴۲۰۰	۱۰
متوسط نرخ رشد سالانه	۹/۵٪	۱۴٪	

همانطور که از جدول بالا استفاده میشود کسب گفش کتانی در کل تولید از ۷/۵

درصد در سال ۱۳۵۳ به ۱۰ درصد در سال ۱۳۵۸ افزایش خواهد یافت .

بر اساس پیش بینی تولید گفش و پوتین لاستیکی تولید گفش و پوتین لاستیکی از -

(۱) پیش بینی تولید گفش کتانی در سال ۱۳۵۸ بر اساس میانگین رشد سالانه

۸۷۰۰ هزار جفت به ۱۳۴۰۰ هزار جفت با نسبت ثابت ۹ درصد افزایش خواهد بود.

یافت.

جدول شماره ۱۸ بهش بهمنی تولید کفش و پوتین لاستیکی که با اساس نسبت

ثابت ۹ درصد کل تولید در نظر گرفته شده است را نشان می دهد.

جدول شماره ۱۸

(۱)

بهش بهمنی تولید کفش و پوتین لاستیکی

۱۳۵۸-۱۳۵۳

بر حسب ۱۰۰۰ جفت

سال	کل تولید کفش	تولید کفش و پوتین لاستیکی	٪ سهم کفش لاستیکی از کل تولید
۱۳۵۳	۹۷۲۰۰	۸۷۰۰	۹
۱۳۵۴	۱۰۶۴۰۰	۹۶۰۰	۹
۱۳۵۵	۱۱۶۵۰۰	۱۰۵۰۰	۹
۱۳۵۶	۱۲۷۶۰۰	۱۱۵۰۰	۹
۱۳۵۷	۱۳۶۴۰۰	۱۲۳۰۰	۹
۱۳۵۸	۱۴۹۳۵۸	۱۳۴۰۰	۹
متوسط نرخ رشد سالانه	۹٪	۹٪	

(۱) مورد تأیید کارشناسان وزارت صنایع و معادن

همانطور که گفته شد بزرگترین تولید کنندگان کفش ماشینی کفش ملی و پارس پلا میباشند که ۵۰ درصد بازار را در اختیار دارند. در اینجا بد نیست کفشیجات این سه تولید کننده بزرگ با اختصار بیان گردد:

(۱)

نام شرکت	سال تاسیس	تولید در روز	تولید سالانه
شرکت سهامی کفش ملی	۱۳۳۸	۸۳۰۰۰	۲۵ میلیون جفت
" " " پلا	۱۳۴۳	۴۰۰۰۰	" " ۱۲
" " " پارس	۱۳۴۴	۴۰۰۰۰	" " ۱۲

۳

کفش ملی در سال ۱۳۳۸ با سرمایه ۴۰۰۰۰۰۰۰ ریال تاسیس

۴

گردید و ظرفیت تولید سالانه این کارخانه معادل ۱۵۰۰۰۰۰ جفت بود ماست که

در حال حاضر به ۸۳۰۰۰ هزار جفت افزایش یافته است. کفش ملی در واقع از پیشروان

صنعت کفش در ایران است و ۲۵ درصد کل تولید کفش را در حال حاضر در اختیار دارد.

کفش پلا در سال ۱۳۴۳ تاسیس گردید. این کارخانه نیز به علت کیفیت عالی

تولیداتش به زودی توانست سهم عمده ای از بازار را به خود اختصاص دهد. چون وزارت-

صنایع و معادن با توجه به هدفهای برنامه پنجم در طی این برنامه اقدام به افزایش

جهت ایجاد کارخانه کفش ماشینی جدید نمینماید لذا کارخانه کفش پلا در سال ۱۳۵۱

(۱) وزارت صنایع و معادن - برنامه پنجم - کفش ملی و پلا

اقدام به تاسیس شرکت دیگری بنام مهبوش نمود که در چارچوب کارخانه کفش به - لا
 فعالیت مینماید. این کارخانه که تولید خود را از نیمه دوم سال ۱۳۵۳ با ۴۵۰ هزار
 جفت آغاز نمود فاست قرار است تا سال ۵۶ مقدار تولید خود را به ۱۳۵۰ هزار جفت
 افزایش دهد. ظرفیت تولیدی این کارخانه جدید ۵۰۰۰ جفت کفش در روز میباشد.
 ۴. درصد محصول جدید کارخانه کفش بلا در نظر است که به کشورهای

همسایه نظیر روسیه شوروی و کشورهای خلیج فارس صادر گردد.

کفش در سال ۱۳۴۴ با سرمایه ۱۰ میلیون ریال و تولید اولیه ۱۰۰۰ جفت
 کفش در روز تاسیس گردید. این کارخانه نیز در حال حاضر یکی از معظّمترین کارخانه های
 تولید کفش در ایران میباشد و ۸ درصد کل تولید کفش ماشینی را در اختیار دارد.

تولید و مصرف کفش طی برنامه پنجم:

هدف برنامه پنجم عمرانی کشور در مورد صنعت کفش این بود فاست که بطور

کلی در طی این برنامه از احداث واحد جدید جلوگیری شود. زیرا ۲۳ کارخانه - ه
 کفش و ۸ کارگاه که با تولید اشتغال دارند ^{بفراوانی} قادر باشند علاوه بر تامین

مصرف داخلی مقداری نیز هر ساله صادر نمایند.

در برنامه پنجم پیش بینی شده بود که مصرف کفش در آخر برنامه به ۹۴ میلیون

جفت اعم از ماشینی و دستی بالغ گردد حال آنکه در سال ۱۳۵۳ معادل ۹۰ -

میلیون جفت کفش مصرف گردید و بیش بینی میگردد که هدف برنامه پنجم در سال ۱۳۵۴ بخوشی عملی گردد . و نتیجتاً میزان مصرف کفش تا آخر برنامه بسیار بیش از مقدار پیش بینی شده باشد .

همچنین مصرف سرانه کفش نیز که در آخر برنامه پنجم معادل ۲/۶ جفت پیش بینی شده بود در سال ۱۳۵۳ عملی گردید و چنین برآورد شد است که بدین ترتیب مصرف سرانه کفش تا آخر برنامه پنجم (۱۳۵۶) به ۲/۵۲ جفت افزایش یابد .

بیش بینی میزان تولید نیز با توجه به رشد ۹/۵ درصدی که وزارت صنایع و معادن در نظر گرفته است بسیار بیش از پیش بینی برنامه خواهد بود . در برنامه پنجم میزان تولید کفش معادل ۱۰۹ میلیون جفت برآورد گردیده است و این رقم حدود ۱۸ میلیون جفت کمتر از رقم پیش بینی شده توسط وزارت صنایع و معادن - می باشد .

ارزش میزان مصرف و تولید نیز که به ترتیب معادل ۱۳۵۰۰ میلیون ریال و ۱۵۵۳۰ میلیون ریال برآورد گردیده است با توجه به افزایش میزان مصرف و تولید نسبت بهارقام پیش بینی شده بسیار بیش از این مقدار خواهد بود .

ارزش افزوده طی برنامه پنجم در این صنعت معادل ۲۴۵۴ میلیون ریال

ونسبت ارزش افزوده به ارزش تولید ۴۸ میلیون ریال پیش بینی شده است .

میزان سرمایه گذاری ۱۰۰۰ میلیون ریال میزان اشتغال ۵۰۰۰ نفر ونسبت

سرمایه به کارگر ۶۷۰ هزار ریال پیش بینی شده است .

(۱)

سرمایه گذاری ماشین میلیون ریال	اشتغال نفر	سرمایه به کارگر هزار ریال	سرمایه به ارزش افزوده	
برنامه چهارم	۱۰۰۰	۶۷۰	۰/۶:۱	
برنامه پنجم	۱۰۰۰	۶۷۰	۰/۲:۱	
رشد افزوده	رشد ارزش تولید	رشد مصرف	رشد بهره وری	
%	%	%	%	
برنامه چهارم	۹/۱	۱۲/۲	۸	۴/۴
برنامه پنجم	۱۱/۱	۱۰/۶	۱۰/۱	۷/۸

در حال حاضر که ۲ سال از اجرای برنامه پنجم میگذرد ، بعلمت موقعیت اقتصادی

خاص کشور و افزایش عایدی نفت بسیاری از هدفهای برنامه پنجم که انتظار میرفت در آخر

این برنامه محقق گردد در سالهای اولیه برنامه محقق گردید نداشت . با توجه به میزان تولید

و مصرف پیش بینی شده در سالهای آینده این مساله بخوبی نمایان است که از سال ۱۳۵۶

بعهد نداشتنها میزان تولید تنگنای بازار داخلی را نمیکند بلکه لزوما باید مقداری نیز واردات

(۱) برنامه های پنجم کشور در شش ماه اول

داشته باشیم. اینجاست که لزوم گسترش بیشتر واحدهای تولیدی کفش ملحوظ میگردد. این نکته باید خاطر نشان شود که از سال ۱۳۳۹ به بعد واردات کفش محدود به کفشهای طبی و ورزشی گردیده است.

صادرات و واردات کفش در ایران:

در زمینه صادرات کفش خوشبختانه این صنعت بارشد سریعی که داشته توانست است علاوه بر تامین مصرف داخلی، بازار صادرات مناسبی نیز در مناطق جنوب و شرق نشینهای خلیج فارس افغانستان، پاکستان، مالک بلوک شرق و بالاخره کشورهای اتحاد جماهیر شوروی ایجاد نماید.

صادرات کفش ماشینی از سال ۱۳۴۰ به مقدار خیلی جزئی شروع در برنامه سومه ۳ درصد تولید و در برنامه چهارم بارشد متوسط سالانه ۲۷ درصد و ۷۷۰ - درصد افزایش نسبت به برنامه سوم به ۱۱۵ درصد کل تولید کفش ماشینی بالغ بود. ۷۴۰۰ میلیون جفت رسید است. میزان صادرات در سال ۱۳۵۳ به علت افزایش میزان مصرف داخلی به ۷۲۵۰ میلیون جفت رسید و بین سال ۴۶ تا ۵۳ از رشدی معادل ۲۲٪ در سال برخوردار گردید.

جدول شماره ۱۹ میزان صادرات کفش را از سال ۱۳۴۰ تا ۱۳۵۳ نشان میدهد.

میدهد.

(۱) - وزارت معادن و صنایع معدنی - اداره بررسی و گزارشات اقتصادی - تهران - ۱۳۵۴

جدول شماره ١٩

(١) میزان صادرات کفش ١٣٤٣ الی ١٣٥٢

ارزش هزار ریال	مقدار تن	مقدار ... اجفت	سال
٢٥٠١	٥١	١١٧	١٣٤٣
١٠٩١	١٨	٤٣	١٣٤٤
٩٠٤٨٣	٦٣٤	٧٣٧	١٣٤٥
١٧٩١٦٩	٢٢٣٨	٢٣٦٦	١٣٤٦
٢١٣٩١٣	٢٩٥٤	٣٢٤٦	١٣٤٧
٢٧٨٤٩٥	٣٨٩٨	٣٦٦١	١٣٤٨
٥٠٧٩٤	٦٨٩٦	٦٠٩١	١٣٤٩
٦٤١٢٦٨	٧٦٤٥	٧٤١٣	١٣٥٠
٩٨١٩٦٦	١٢٥٦٣	١٠٦٨٣	١٣٥١
٦٩٩٨٨٦	٨٣٨٩	٨٢١٠	١٣٥٢
٧٥٠٧	٧٢٥٠	٧٢٥٠	١٣٥٢ رقمی سال ٥٣ پیش بینی می باشد

(١) آمار بازرگانی خارجی کشور سالهای ١٣٤٣ تا ١٣٥٢

عدم هماهنگی در میزان صادرات در سالهای مختلف به چند دلیل است:

۱- غالباً صادرات ایران به کشورهای بلوک شرق بر اساس قراردادها و موافقتنامه های

دوجانبه است و این مساله باعث میشود که صادرات يك شكل دائمی و مرتب صورت نگیرد

باین معنی که قراردادها معمولاً برای مدت معینی بین دو کشور منعقد میگردد و زمانی

که مدت قرارداد به پایان میرسد مفادی که در چارچوب قرارداد لازم الاجرا است -- و

اثر خود را از دست میدهد . مثلاً در مورد صادرات کفش در سال (۱۰۰۵) میلیون

جفت صادرات داشتیم در حالی که در سال ۱۳۵۳ ، ۲ میلیون جفت .

۲- در حال حاضر مصرف داخلی کشور روبه تزاید است و روی این اصل با ظرفیت فعلی

کارخانه های موجود قادر نیستند که علاوه بر تامین مصرف روبه افزایش داخلی صادراتشان

را نیز از رشد قابل توجهی برخوردار گردانند .

بر اساس قرارداد های منعقد شده میزان صادرات کفش به کشورهای ط -- رف

قرارداد تا آخر سال جاری (۱۳۵۴) به ۸ الی ۱۰ میلیون دلار خواهد رسید که

رقم عمده آن ۸ میلیون دلار مربوط به اتحاد جماهیر شوروی و بر طبق جدول زیر است:

جدول شماره ۱۹ الف

(۱)

ارزش کفش صادراتی به اتحاد جماهیر شوروی

سال	ارزش کفش صادراتی به اتحاد جماهیر شوروی
۱۳۵۰	۵۰۰۰
۱۳۵۱	۵۵۰۰
۱۳۵۲	۶۰۰۰
۱۳۵۳	۷۰۰۰ برآورد
۱۳۵۴	۸۰۰۰

ترکیب صادرات کفش که تا سال ۴۹ بیشتر از نوع لاستیکی بوده است در دو سال اخیر

در درجه اول از نوع پلاستیکی و بعد به ترتیب لاستیکی و کتان شده است.

جدول شماره ۲۰ میزان صادرات کفش پلاستیکی را در سالهای ۱۳۵۳-

۱۳۴۶ نشان می دهد.

جدول شماره ۲۰

تولید، صادرات، مصرف خالص کفش پلاستیکی

۱۳۵۳-۱۳۴۶

بر حسب ۱۰۰۰ جفت

سال	(۱) تولید	(۲) صادرات	مصرف
۱۳۴۶	۲۷۰۰۰	۰/۸۴	۲۶۹۱۶
۱۳۴۷	۳۲۰۰۰	۱۸۹۴	۳۰۲۰۶
۱۳۴۸	۳۵۰۰۰	۲,۱۶۳	۳۲۸۳۷
۱۳۴۹	۳۵۰۰۰	۴,۳۲۸	۳۰۵۷۲
۱۳۵۰	۳۹۰۰۰	۳,۴۴۱	۳۵۵۵۹
۱۳۵۱	۴۳۰۰۰	۶,۱۱۵	۳۶۸۸۵
۱۳۵۲	۴۷۰۰۰	۷,۵۹۶	۳۹۵۰۴
۱۳۵۳ برآورد	۵۱۰۰۰	۶,۵۰۰	۴۵۴۰۰
متوسط نرخ رشد سالانه	۹/۵٪	۳۴٪	۷/۵٪

همانطور که از جدول بالا ملاحظه می شود میزان صادرات کفش پلاستیکی به علت افزایش

(۱) آمار صنعتی کشور (رقم مربوط به سال ۵۳ از وزارت صنایع و معادن اخذ گردیده است)

(۲) آمار بازرگانی خارجی ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۲

مصرف در سال ۱۳۵۳ نسبت به سال ۱۳۵۲ کاهش یافته است .

رشد ۴۴ درصد صادرات کفش پلاستیکی باعث افزایش فاحش میزان صادرات

سال ۱۳۵۳ نسبت به سال ۱۳۴۶ میباشد در حالی که اگر به روند کلی صادرات

طی سه سال اخیر توجه کنیم تقریباً میزان صادرات ثابت بوده است .

جدول شماره ۲۱ میزان صادرات ، تولید و مصرف کفش لاستیکی را ----- می

۱۳۴۶-۱۳۵۳ نشان میدهد .

جدول شماره ۲۱

میزان صادرات ، تولید ، مصرف خالص کفش لاستیکی

۱۳۴۶ - ۱۳۵۳

بر حسب ۱۰۰۰ جفت

سال	(۱) تولید	(۲) صادرات	مصرف خالص
۱۳۴۶	۵۱۶۳	۲۰۹۹	۳۰۶۴
۱۳۴۷	۵۸۸۶	۱۳۴۵	۴۵۴۱
۱۳۴۸	۵۸۵۴	۱۴۵۶	۴۳۹۸
۱۳۴۹	۵۸۵۵	۱۵۳۱	۴۳۲۴
۱۳۵۰	۶۴۱۶	۲۱۰۱	۴۳۱۵
۱۳۵۱	۷۱۴۷	۱۹۸۸	۵۱۵۹
۱۳۵۲	۷۹۶۰	۰/۵۱۸	۷۴۴۲
۱۳۵۳ برآورد	۸۷۰۰	۰/۴۰۰	۸۳۰۰
متوسط نرخ رشد سالانه	۷/۵٪		۱۵٪

(۱) آمار صنعتی کشور (رقم سال ۵۳ از وزارت صنایع و معادن اخذ شده است)

(۲) آمار بازرگانی خارجی ۱۳۴۶/۷۵ - ۱۳۵۲ رقم صادرات ۵۳ برآورد شده

میزان صادرات کفش لاستیکی از سال ۱۳۵۰ به بعد به تدریج کاهش یافته است زیرا اولاً ترکیب صادراتی و کفش لاستیکی را در درجه دوم قرار داده است در ثانی رشد مصرف داخلی کفش لاستیکی افزایشی بیش از رشد تولید داشته که این به علت ثابت ماندن ظرفیت تولیدی کارخانجات موجود در سالهای اخیر بوده است. جدول شماره ۲۲ میزان تولید، صادرات و مصرف کفش کتانی را طی سالهای

۱۳۵۲ - ۱۳۴۶ نشان میدهد.

جدول شماره ۲۲

میزان تولید، صادرات و مصرف خالص کفش کتانی
۱۳۵۲ - ۱۳۴۶ (بر حسب ۱۰۰۰ جفت)

مصرف خالص	صادرات (۲)	تولید (۱)	سال
۱۵۰۰	۰/۳	۱۵۰۰	۱۳۴۶
۱۹۹۶	۳/۸	۲۰۰۰	۱۳۴۷
۲۵۰۰	-	۲۵۰۰	۱۳۴۸
۳۷۳۱	۶۸/۷	۳۸۰۰	۱۳۴۹
۲۵۵۴	۱۹۴۶/۳	۴۵۰۰	۱۳۵۰
۳۱۵۸	۲۱۴۲/۴	۵۳۰۰	۱۳۵۱
۶۱۸۱	۰/۱۱۹	۶۳۰۰	۱۳۵۲
۷۲۰۰	۰/۱۰۰	۷۳۰۰	۱۳۵۳ برآورد
۲۴٪		۲۴٪	متوسط نرخ رشد سالانه

(۱) آمار صنعتی کشور (رقم سال ۵۳ از وزارت صنایع و معادن اخذ گردیده است).

(۲) آمار بازرگانی خارجی ۱۳۴۶ - ۱۳۵۲ (رقم صادرات سال ۵۲ برآورد شده)

مصرف کفش کتانی در سال ۵۲ نسبت به سال ۵۱ دوبرابر گردیده است و نتیجتاً میزان صادرات کفش به علت ثابت ماندن ظرفیت تولیدی کارخانجات موجود کاهش یافته است. رشد تولید و مصرف طی سالهای ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۳ معادل یکدیگر برابر ۲۴ درصد بوده است.

جدول شماره ۲۳ میزان تولید صادرات و مصرف کفش چرمی دست و وزوماشینی را طی سالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۶ نشان میدهد.

جدول شماره ۲۳

تولید صادرات و مصرف خالص کفش چرمی دست و وزوماشینی
(برحسب ۱۰۰۰ جفت)

مصرف	صادرات (۲)	تولید (۱)	سال
۱۴۳۲۴	۱۷۶	۱۴۵۰۰	۱۳۴۶
۱۵۹۰۹	-۹	۱۵۹۰۰	۱۳۴۷
۱۶۹۶۲	۳۸	۱۷۰۰۰	۱۳۴۸
۱۹۴۴۴	۵۶	۱۹۵۰۰	۱۳۴۹
۲۰۵۸۲	۱۸	۲۰۶۰۰	۱۳۵۰
۲۰۹۹۳	۳۱	۲۱۳۰۰	۱۳۵۱
۲۲۷۲۳	۷۷	۲۲۸۰۰	۱۳۵۲
۲۴۲۵۰	۱۵۰	۲۴۴۰۰	۱۳۵۳ برآورد
۲/۵٪		۲/۵٪	متوسط نرخ رشد سالانه

(۱) آمار صنعتی کشور (رقم سال ۵۳ از وزارت صنایع و معادن اخذ شده است).

(۲) آمار بازرگانی خارجی: ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۲

صادرات کفش چرمی شامل کفش چرمی ماشینی است . کفش چرمی دست ووزمطلقا
 صادر نمیشود . میزان صادرات کفش چرمی از سال ۵۰ به تدریج روبه بهبود رفته
 است و یکی از دلایل این بهبود ایجاد کارخانه چرم ملی متعلق به شرکت سهامی
 کفش ملی است که مواد اولیه اصلی تولید کفش چرمی را که همان چرم است در -
 اختیار کفش ملی قرار میدهد و انتظار میرود که وضع تولید و صادرات کفش چرمی با
 تاسیس کارخانهای چرم سازی مدرن و تجهیز کارخانجات موجود بهبود یابد .
 (۱)
 قیمت های صادراتی کفش از قیمت های داخلی ۲۰ درصد ارزانتر میباشد .

قیمت انواع مختلف کفش های صادراتی بشرح زیر است :

کفش چرمی هر جفت	۲-۳ دلار
کفش کتانی " "	۰/۹ "
چکمه پلاستیکی " "	۱/۱۲ "
چکمه لاستیکی کوتاه یک رنگ	۱ "
چکمه لاستیکی بلند :	۱/۲ "
چکمه لاستیکی بلند دورنگ	۱/۲ "

قیمت های فوق الذکر قیمت های تعیین شده در سال ۵۱ است قیمت های فعلی بحالت

(۱) وزارت صنایع و معادن اداره مرکزی ۷/۷

سین ۱۰ تا ۱۴
گرانتر شدن مزد ساخت و به بالا رفتن قیمت مواد اولیه چندبرصد نسبت به قیمت های -

فوق افزایش یافته است .

(۱)

مقدار صادرات و ارزش کفش بر اساس پیش بینی برنامه پنجم :

در برنامه پنجم پیش بینی شد که مقدار صادرات تا آخر برنامه سال ۱۳۵۶

به ۱۴/۴ میلیون جفت با ارزشی برابر ۲۰۰۰ میلیون ریال بالغ گردد .

مقایسه مقدار صادرات کفش در پایان برنامه سوم ، چهارم و پنجم بشرح زیر

است :

سال	مقدار صادرات میلیون جفت	ارزش صادرات میلیون ریال
-----	-----	-----
۱۳۴۶ (پایان برنامه سوم)	۲/۴	۲۶۰
۱۳۵۱ (پایان برنامه چهارم)	۸/۴	۱۰۳۲
۱۳۵۶ (پایان برنامه پنجم)	۱۴/۴	۲۰۰۰

لکن با توجه به میزان صادرات در پایان سال ۵۳ به نظر می رسد هدف برنامه پنجم که

میزان صادرات کفش را ۱۴/۴ میلیون جفت پیش بینی نموده است عطف گردد .

(۱) برنامه عمرانی پنجم کشور

واردات کفش :

از سال ۱۳۳۹ به بعد کفش جزو کالاهای غیرمجاز محسوب شده و واردات آن

منحصر به کفشهای مخصوص و بیشتر از نوع طبی و ورزشی است که با اجازه وزارت -

صنایع و معادن وارد کشور میشود . واردات کفش بر اساس آمار بازرگانی خارجی

اثران که در جدول شماره ۲۴ منعکس شده است در سالهای اخیر به میزان جزئی -

بوده و مقدار آن از ۸۰۰۰۰ جفت در سال ۱۳۴۰ به ۷۰۰۰ جفت در سال ۱۳۵۰ (۱)

کاهش یافته است یا به عبارت دیگر در مدت ۱۰ سال که از تاریخ غیرمجاز شدن کفش

میگذرد میزان واردات کفش ^{۹۰ درصد} ۲۰۰ هزار کاهش یافته است . میزان واردات کفش در

سال ۱۳۵۳ معادل ۱۳/۵ هزار جفت بوده است که در مقایسه با واردات سال

۱۳۴۳ که معادل ۲۰ هزار جفت بوده است ۷ هزار جفت کاهش یافته است .

رشد واردات کفش از سال ۴۳ تا ۵۳ منفی بوده است . بزرگترین رقم واردات

در سال ۱۳۵۳ از کشورهای آلمان ، انگلستان ایتالیا آمریکا داشتیم .

ارزش واردات کفش نسبت به سال ۵۲ تقریباً ۲ برابر شده است در حالی که میزان

واردات کفش فقط ۱۴ درصد افزایش داشته است . این افزایش ارزش واردات به علت

(۱) در آمار بازرگانی خارجی میزان واردات و صادرات بر حسب کیلو متر است برای

تبدیل کیلو به جفت به طور متوسط هر جفت کفش معادل ۷/۱ کیلوگرم در نظر گرفته شده است .

افزایش شدید قیمت‌های صادراتی کشورهای صادرکننده بوده است .

جدول شماره ۲۴

(۱)

میزان واردات کفش در سالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۰

بر حسب جفت

سال	جفت	مقدار - کیلو	ارزش - هزارریال
۱۳۴۰	۸۰۰۰۰	۱۳۴۰۹۸	۲۰۱۳۵
۱۳۴۱	۵۷۶۰۰	۹۸۰۳۸	۱۷۰۵۶
۱۳۴۲	۸۸۰۱	۱۵۹۰۶	۳۲۹۸
۱۳۴۳	۲۰۹۳۴	۴۲۹۹۹	۱۸۰۱۳
۱۳۴۴	۲۷۸۲۸	۴۱۷۶۹	۱۲۱۹۶
۱۳۴۵	۲۳۸۵۸	۴۱۸۲۶	۹۹۸۷
۱۳۴۶	۵۹۴۸	۸۸۰۱	۲۵۵۷
۱۳۴۷	(۲) ۱۰۴۵۶	۱۰۲۶۱	۲۶۰۳
۱۳۴۸	۵۵۴۹	۶۷۹۵	۱۷۸۲
۱۳۴۹	۴۲۰۹	۵۹۵۲	۲۳۵۰
۱۳۵۰	۷۱۵۵	۱۲۱۲۵	۵۱۳۷
۱۳۵۱	۱۰۵۳۵	۱۵۴۴۴	۶۰۹۸
۱۳۵۲	۱۱۸۱۱	۲۰۰۸۰	۵۶۶۰
۱۳۵۳	۱۳۵۰۰	۲۶۲۸۰	۱۲۹۱۲

(۱) آمار بازرگانی خارجی ایران سالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۰

(۲) میزان واردات کفش در سال ۱۳۴۷ با توجه به روند آن در سالهای گذشته صحیح بنظر

نمیرسد .

همانطور که در جدول شماره ۲۴ مشهود است میزان واردات کفش در سالهای -

اخیر از ۱۳ هزار جفت افزایش نیافت است و این رقم بعدی ناچیز بود که ---ه

بهنگام محاسبه مصرف خالص کفش در نظر گرفته نشده است .

این اقلام وارداتی از گمرکی معادل ۳۵ درصد ارزش و سود بازرگانی ۳۰۰

تا ۱۰۰۰ ریال هر کیلو برخوردار میباشد .

اقلام مربوط به واردات کفشهای طبی و ورزشی در جدول شماره ۲۴ به

حساب نیامده است .

(۱)

نیروی انسانی در صنعت کفش :

نسبت جمعیت فعال کشور از ۲۹/۵ درصد در سال ۱۳۵۱ به ۲۹/۴

درصد در سال ۱۳۵۶ تقلیل خواهد یافت و نسبت جمعیت ده سال به بالا نیز -

در این فاصله از ۴۳/۹ درصد به ۴۳/۴ درصد میرسد . در نتیجه جمعیت -

فعال کشور از ۹/۲ میلیون نفر در سال ۱۳۵۱ - به ۱۰/۶ میلیون نفر در سال

۱۳۵۶ خواهد رسید .

جدول شماره ۲۵ جمعیت فعال کشور را طی برنامه پنجم نشان میدهد .

(۱) - برآورد نیروی انسانی کشور بخش تولید و خدمات

جدول شماره ۲۵

جمعیت فعال کشور طی برنامه معمرانی پنجم (واحد هزار نفر)

تفسیرات	سال ۱۳۵۶	سال ۱۳۵۱
جمعیت در سال به بالا	۲۴۴۱۲	۲۰۸۷۶
جمعیت فعال	۱۰۶۰۰	۹۱۹۲
نسبت فعالیت	۴۳/۴	۴۳/۹
	-۰/۵	

از کل جمعیت فعال کشور ۲۰۰۰ نفر کارگر در سراسر کشور بنحوی در

زمینه تولید و توزیع صنعت کفش فعالیت دارند از این عده ۷۵ درصد در امر تولید و

و ۲۵ درصد در امر اداری، مدیریت، فروش و سایر خدمات فعالیت می نمایند.

تعداد کارکنان مرد ۵۱ هزار نفر و کارکنان زن حدود ۹۰۰ نفر می باشند.

(۱)
کارگران تولیدی در بخشهای مختلف این صنعت به ترتیب زیر پراکنده اند:

۱- کارگران تولیدی کارخانجات کفش ماشین یا کارگاههای دارای پروانه

۵۵۰۰ نفر

۲- کارگران تولیدی کارگاههای کوچک بدون پروانه ۱۵۰۰ نفر

۳- کارگران تولیدی کارگاههای کفش دستی و چرمی ۲۲۰۰۰ نفر

۴- کارگران تولیدی کارگاههای کفش محلی ۵۰۰۰ نفر.

۱۱) وزارت معمران - اداره کار - بخش کفش و نعل کفش

بامقایسه وضعیت کفش دست دوز در بین شهرستانهای مختلف کشور که جمعیت

آنها بهشتراز ۷۰ هزار نفر بود است نتایجی بشرح زیر بدست آمده است :

اسامی شهرها	جمعیت فعال	تعداد کارگران فعال صنعت کفش	درصد جمعیت فعال شهرستان به فعال کشور	درصد کارگر فعال صنعت کفش شهرستان نسبت به جمعیت فعال شهرستان	درصد کارگر فعال صنعت کفش شهرستان به کل کارگران فعال کشور
تهران	۷۹۲۸۵۷	۱۲۷۶۱	۱۰/۵	۱/۶	۲۴/۵
تهریر	۲۵۳۴۶۵	۴۳۳۱	۳/۳	۱/۷	۸/۳
اصفهان	۲۴۹۸۹۱	۳۲۹۴	۳/۳	۱/۳	۶/۳
مشهد	۲۱۲۶۰۶	۲۳۵۱	۲/۸	۱/۱	۴/۵
					----- ۴۳/۶

بطوریکه ملاحظه میشود ۴۳/۶ درصد کارگران فعال صنعت کفش متعلق به این ۴ شهرستان میباشد و بطور کلی فعالیت و رونق صنعت کفش در شهرستانهای مذکور بیش از سایر نقاط کشور است .

مواد اولیه صنعت کفش :

مواد مصرفی صنعت کفش با استثنای چرم پودری . وی . سی و گوگرد و مقدار خیلی

جزیی مواد تعاونی نظیر کافوس که منشاء داخلی دارد بقیه از طریق واردات و بشرح زیر تامین

میکرد :

(۱) برای سایر مواد و مصالح از استی کل در رشته کفش کشور سال ۱۳۵۲

الف - مواد اولیه صنعت کفش چرمی :

صنعت پوست و چرم : صنعت پوست و چرم سازی از مهمترین و قدیمترین

صنایع ایران است که پایه گذاری آن بصورت ماشینی از سال ۱۳۱۲ آغاز

گشته است . در حال حاضر ۲۷۳ کارخانه دباغی چرم خام پوست در

ایران فعالیت دارند که از میان آنها ۳۰ کارخانه چرم سازی و ۱ کارگاه دباغی

و بقیه کارگاههای دباغی روستایی میباشد که در سطح کشور پراکنده بوده

و هیچگونه پروانه ای از وزارت صنایع معادن دریافت نکرد هاند .

مهمترین شهرستانهایی که در ایران بطولید چرم اشتغال دارند -- د

عبارتند از لرستان ، ملایر و توابع ، همدان و توابع کرمانشاهان و کردستان که هر یک

دارای آب و هوایی مناسب برای پرورش گوسفند و بز میباشد که مالا مراکز خوبی برای

کارخانجات دباغی مملکت است .

چرم طبیعی در گذشته بدون رقیب در تهیه کفش و سایر کالاهای مصرفی

مورد استفاده قرار میگرفت ولی بعلمت بالا رفتن سطح زندگی و افزایش تقاضا برای

کالاهای چرمی و در مقابل کندی افزایش تولید دام ، عرضه پوست کافی نبوده و

بالنتیجه مواد غیر چرمی نظیر کائوچوی طبیعی و پلاستیک کائوچوی مصنوعی و مواد

پلاستیکی و بالاخره چرم مصنوعی در صنایع مربوطه نفوذ پیدا کرده است .

اگرچه کالاهای جانشین نام برده رقبای نسبتا سرسختی برای چرم -

طبیعی محسوب میشوند. لکن بنظر نمی‌رسد که قادر باشند به بازار چرم — روم

لطیفی وارد سازند و از میزان طرفداران چرم طبیعی بکاهند.

مهمترین تولید کنندگان چرم در ایران چرمسازی ملی و آذروکارخانجات

زوک هاراطونیان، پارسه و گریگوریان هستند.

کارخانه کفش ملی به تولید چرم سبک اشتغال دارد در حالی که سایر

تولید کنندگان چرم و پوست سنگین تولید می‌نمایند.

علاوه بر تولید کنندگان عمدتاً کفاسان آنها پرده شده کارگاههای کوچک

محلی نیز وجود دارند که میزان تولیدات خود را در اختیار کارگاههای کوچک

کفش دوزی محلی قرار میدهند.

کارخانههای چرمسازی مثل چرمسازی ملی چنانچه ظرفیت تولیدی

خود را اختصاص به عرضه چرم برای کارگاههای کوچک کفش بنمایند نمیتوانند

از ظرفیت کامل تولیدی استفاده نکنند زیرا ظرفیت تولیدی آنها بیشتر از میزان

احتیاج کارگاههای کوچک کفش میباشد. لذا مقداری از ظرفیت تولیدی

خود را اختصاص به تولید کفشهای ماشینی میدهند. مثلاً شرکت چرم ملی —

علاوه بر عرضه چرم تولیدی خود به بازار مقادیری از چرم تولیدی را در کارخانه —

کفش ملی مورد مصرف قرار میدهد.

جدول شماره ۲۶ تولید چرم پوست در سالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۶ رانسان

میدهد .

جدول شماره ۲۶

(۱)

میزان تولید چرم پوست

۱۳۵۳-۱۳۴۶

تن

سال	کل تولید چرم	کل تولید پوست سبك نه پخته
۱۳۴۶	۷۲۳۰	۱۸۶۵۸
۱۳۴۷	۷۶۵۸	۲۱۶۵۸
۱۳۴۸	۸۷۱۳	۲۸۰۴۸
۱۳۴۹	۹۵۴۷	۲۴۴۳۲
۱۳۵۰	۱۰۷۸۴	۲۶۹۲۰
۱۳۵۱	۱۳۰۷۷	۲۷۱۱۲
۱۳۵۲	۱۴۳۳۳	۲۳۰۷۷
۱۳۵۳	۱۵۵۲۷	۲۶۶۹۲

(۱) وزارت صنایع و معادن - اداره مرکزی - مرداد ۱۳۵۴

همانطور که در جدول بالا ملحوظ است میزان تولید چرم از ۷ هزار تن در سال ۱۳۴۶ به ۱۵ هزار تن در سال ۱۳۵۳ افزایش یافته است و میزان تولید پوست سبک نیز از ۱۸ هزار تن در سال ۱۳۴۶ به ۲۶ هزار تن در سال ۱۳۵۳ بالغ گردیده است . در اینجا این نکته قابل توجه است که مقدار تولید پوست سبک در سالهای ۴۹ و ۵۲ پس از یک دوره رشد کاهش یافته است .

مصرف پوست و چرم در ایران :

پوست گوسفند و بز علاوه بر مصرف داخلی مقداری نیز به ساله صادر میشود و میزان صادرات همواره بطور متوسط نصف مقدار تولید بوده است . جدول شماره ۲۷ مصرف داخلی پوست سبک و پوست نیم ساخته شده را برای سالهای ۱۳۵۳ - ۱۳۴۶ نشان میدهد .

جدول شماره ۲۷

(۱)
میزان مصرف پوست سبك ونيمه ساخته شده

۱۳۵۳ - ۱۳۴۶

واحد تن

سال	مصرف داخلی پوست سبك ونيمه ساخته شده
۱۳۴۶	۱۱۶۰۶
۱۳۴۷	۴۶۴۵
۱۳۴۸	۱۵۸۰۶
۱۳۵۰	۹۱۷۷
۱۳۵۲	۶۶۰۹
۱۳۵۲	۹۰۰۰
۱۳۵۳	۱۲۰۰۰

میزان مصرف پوست سبك ونيمه ساخته از ۱۱ هزارتن در سال ۱۳۴۶ به ۱۲

هزارتن در سال ۱۳۵۳ افزایش یافته است . رشد متوسط سالانه این افزایش

برابر ۱/۵ درصد بوده است .

(۱) وزارت صنایع و معادن - اداره مرکزی - مرداد ۱۳۵۴

جدول شماره ۲۸ مصرف چرم رادرایران درسالهای ۱۳۵۳-۱۳۴۶

نشان میدهد :

جدول شماره ۲۸

(۱)
مصرف داخلی چرم درایران

۱۳۵۳ - ۱۳۴۶

واحد تن

سال	مصرف داخلی چرم
۱۳۴۶	۷۴۱۵
۱۳۴۷	۷۷۵۲
۱۳۴۸	۷۸۴۷
۱۳۴۹	۹۵۸۸
۱۳۵۰	۱۰۸۲۳
۱۳۵۱	۱۳۰۹۵
۱۳۵۲	۱۴۴۰۴
۱۳۵۳	۱۵۸۴۵

متوسط نرخ رشد سالانه

% ۹

(۱) وزارت صنایع و معادن - اداره آمار - مرداد ۱۳۵۴

مصرف داخلی چرم از ۲ هزارتن در سال ۱۳۴۶ به ۱۵ هزارتن در سال ۱۳۵۳ بارشد ۹ درصد افزایش یافته است. این افزایش مصرف به علت افزایش درآمد مردم از یکطرف و از طرف دیگر تولید کفشهای چرمی ماشینساز بوداست که تقاضا برای چرم را افزایش داده است.

بواسطه توسعه سریع صنعت کفش و لباسهای چرمی پیش بینی میشود که مصرف چرم از رشدی معادل ۱۰ درصد برخوردار گردد.

جدول شماره ۲۹ مقدار مصرف پیش بینی شده چرم را در سالهای

۱۳۵۸-۱۳۵۴ نشان میدهد.

جدول شماره ۲۹

مصرف پیش بینی شده برای چرم و پوست سبک^(۱)

واحد تن

سال	پوست سبک	چرم
۱۳۵۳	۱۲۰۰۰	۱۵۸۴۵
۱۳۵۴	۱۲۵۰۰	۱۷۴۲۹
۱۳۵۵	۱۳۰۰۰	۱۹۱۷۱
۱۳۵۶	۱۳۵۰۰	۲۱۰۸۳
۱۳۵۷	۱۴۰۰۰	۲۳۱۹۱
۱۳۵۸	۱۴۵۰۰	۲۵۴۱۰
متوسط نرخ رشد سالانه	۴٪	

(۱) در ردیف ماشینسازان از آن برای هر یک ۲۰۰ و از آن برای مساع و کارکنان میانه

مصرف چرم ارزشی معادل ۱۰ درصد برخورداری است با توجه به ایج...
 کارخانه‌های جدید چرمسازی پیش‌بینی می‌شود مصرف پوست در داخل کشور
 افزایش یابد و برای ۵ سال آینده رشدی معادل ۴ درصد در نظر گرفته شده
 است که با توجه به رشد مصرف چرم غیر منطقی بنظر نمی‌رسد... د.

واردات و صادرات چرم پوست :

در ایران تا قبل از تأسیس کارخانه چرم ملی کلیه تولید پوست سبک صادر
 می‌گردید و اصولاً هیچ‌یک از کارخانجات داخلی بتولید چرم سبک اشتغال
 نداشتند لیکن از سال ۱۳۵۱ کارخانه چرم ملی شروع به کار کرد که بهیقت...
 تولید آن چرم سبک و ظریف است مقدار مصرف داخلی این نوع چرم توسط
 کارخانه کفش ملی و سایر کارگاه‌های کفش دوزی افزایش یافت .

جدول شماره ۳۰ میزان واردات و صادرات پوست و چرم را در سالهای

۱۳۵۲ - ۱۳۴۶ نشان می‌دهد .

جدول شماره ۳۰

(۱)
میزان واردات و صادرات پوست و چرم
بر حسب تن

سال	واردات پوست و چرم	صادرات ^(۲) پوست و چرم	ارزش صادرات ۱۰۰۰ ریال
۱۳۴۶	۴۴۵۴	۱۱۵۰۶	
۱۳۴۷	۶۴۵۴	۲۳۴۶۷	
۱۳۴۸	۴۱۶۸	۱۶۴۱۰	
۱۳۴۹	۴۱۰۳	۱۷۳۷۵	
۱۳۵۰	۲۵۳۲	۲۰۲۷۵	
۱۳۵۱	۳۰۷۵	۲۳۵۷۸	
۱۳۵۲	۴۴۵۱	۱۸۴۶۹	۱۹۴۳۸۶۳
۱۳۵۳	۷۲۳۵	۱۸۶۰۷	۱۸۷۳۲۰۷
متوسط نرخ رشد سالانه	٪	٪	

(۱) آمار بازرگانی خارجی ایران ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۴

(۲) مقدار صادرات چرم بسیار ناچیز است.

همانطور که گفته شد واردات تا سال ۱۳۵۱ چرم سبك و صادرات ، چرم پوست نیمه ساخته شده است در میزان صادرات چرم و پوست روند مشخصی نمیتوان پیدا کرد . مثلاً مقدار صادرات در سال ۵۱ ، ۲۳ هزار تن بوده و در سال ۵۲ و ۵۳ به ۱۸ هزار تن کاهش یافته است . ارزش صادرات پوست در حالی که مقدار صادرات سال ۵۲ و ۵۳ تقریباً مشابه است در سال ۵۳ کمی کاهش یافته است .

کل مصرف پیش بینی شده که معادل (تقاضا + صادرات) برای سال ۱۳۵۸ ۶۵ هزار تن خواهد رسید که از این مقدار ۲۵ هزار تن تقاضا برای چرم و ۴۰/۵ هزار تن تقاضا برای پوست سبك و نیمه ساخته شده است . رقم صادرات در همین مدت پیش بینی میشود به ۲۵ هزار تن با رشدی معادل ۵/۵٪ بالغ گردد .

این رقم رشد بسیار محافظه کارانه اختیار شده است زیرا صنعت چرم سازی يك صنعت کارگرم میباشد و دستمزد کارگر در کشورهای توسعه یافته به شدت روبه افزایش است و این علت سرمایه گذاری در این رشته در کشورهای توسعه یافته به تبعیج طرفداران خود را از دست میدهد . با توجه با این مساله و در نظر داشتن این امر که تقاضا برای کفش چرمی در کشورهای توسعه یافته روبه افزایش است میتوان نتیجه گرفت که کشورهای توسعه یافته در آینده به واردات چرم بیشتر متکی خواهند بود و این امر منجر به ایجاد امکانات صادراتی بیشتر برای کشورهای صادرکننده چرم از جمله ایران میگردد .

مواد اولیه چرم:

هزینه مواد اولیه مهمترین عامل هزینه در تولید چرم میباشد . برای اینكه

صنعت چرمسازی كاملاً اقتصادی باشد لازم است كه سازمان و تكنيك توليد و پوست و چرم خام توجه كافي مبذول شود . یکی از بزرگترین مشكلات صنعت چرمسازی

فراهم آوردن مواد اولیه يكسان و مقدار كافي است . این مسألهها توجه كافي به

ایجاد مراکز تولید چرم در نقاطی كه از نظر شرایط پرورش گوسفند و بز مساعد میباشد و

نیز ایجاد تسهیلات در این نقاط تا حد زیادی مرتفع میگردد .

در صنعت چرمسازی ۶۰ درصد هزینه تولید را هزینه مواد اولیه و ۱۰ تا ۱۵ -

درصد هزینه را نیز هزینههای مربوط به جمع آوری ، حمل و نگهداری پوست و چرم -

تشکیل میدهد .

با در نظر گرفتن این شرایط مهمترین عامل در توسعه کارخانههای چرمسازی فراهم

آوردن مواد اولیه مرغوب و مقدار كافي میباشد .

در ایران از حدود ۷۰ تا ۸۰ میلیون بز و گوسفند در سال حدود ۱۶ تا ۱۷ میلیون

ذبح میگردد . به علت مرغوب بودن نژاد گوسفند ایرانی پوست این حیوانات ماده -

اولیه بسیار عالی برای تولید چرم میباشد . بر این اساس صادرات ایران در این زمینه -

رونق كافي دارد و نظر به اینکه کارخانجات چرمسازی داخلی و مصرف چرم داخلی ظرفیت

جذب این تولیدات را ندارد تقریباً نصف تولید چرم پوست ایران صادر میگردد .
یکی از مایل مهم در تولید چرم مرغوب نحوه جداسازی پوست بز و گوسفند است .
که متأسفانه در ایران در سلاخ‌خانه‌ها چون غالباً با عجله این عمل انجام میگردد باعث
میشود حدود ۵۰ درصد این پوست‌ها در هنگام جداسازی کارد خورده شده و
غیرقابل مصرف گردد .

در رفتن ۵۰ درصد پوست صرفاً نتیجه مدرن نبودن وسائل استفاده -
نمودن از تکنیکهای پیشرفته است . در ایران غیر از دو کارخانه طی و کارخانه مخرم آباد
که اولی در گنجه رود بار و دومی در استان لرستان واقع است سایر کارخانه‌ها قادر به تولید
چرم مرغوب نمیباشند و روی این اصل نصف تولید پوست ایران صادر میگردد و پس از آنکه
بصورت چرم مرغوب درآمد مجدد این کشور وارد میشود . در حالی که با توسعه روشها و
تکنیکهای پیشرفته در کارخانجات داخلی میتوان مراحل تولیدی چرم را بطور کامل در
کارخانه‌های داخل کشور انجام داد و از هدر رفتن مقادیر زیادی ارز نیز همه ساله
جلوگیری بعمل آورد .

در جدول شماره ۳۱ تعداد کشتار رسی گوسفند و بز و سایر احشام در حوالی

لرستان و شهرها و روستاهای نزدیک آن نشان داده شده است .

جدول شماره ۳۱

(۱۱)

کشتار رسمی و غیررسمی لرستان و روستاها و شهرهای اطراف

در سال ۱۳۵۳

(واحد راس)

نام شهرستان	تعداد گوسفند	تعداد بز	سایر احشام
لرستان	۲۰۹۰۰	۹۰۰۰۰	۳۰۰۰۰
ملایر و توابع	۱۲۰۰۰۰	۶۶۰۰۰	۳۳۰۰۰
همدان	۱۲۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰
توابع همدان	۳۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۶۰۰۰۰
کرمانشاهان	۱۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	۴۰۰۰۰
کردستان	۹۰۰۰۰	۲۷۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
کل کشتار قانونی	۹۸۰۰۰۰	۵۲۳۰۰۰	۱۹۳۰۰۰
کشتار غیررسمی	۲۰۰۰۰۰	۱۱۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰
کل کشتار	۱۱۸۰۰۰۰	۶۳۳۰۰۰	۲۳۳۰۰۰۰

بنابراین بخواهی مشهود است که سالیانه در حدود ۲ میلیون گوسفند و بز در -

لرستان و نواحی اطراف ذبح میگردد . در نتیجه کارخانه خرم آباد به میزان کافی مواد اولیه

(۱۱) - گزارش براساس آمار - یکم تیرماه ۱۳۵۳ - اداره آمار استان لرستان - ۱۳۵۴

در اختیار دارد و با توجه به اینکه از وسایل و تکنیکهای مدرن استفاده مینماید...
 بخشی قادر است که چرم مرغوب برای مصارف داخلی تولید نماید و رفت و رفته این کارخانه
 همراه با کارخانههای مشابه دیگر قادر به پی نیاز ساختن مطبوعات کالایی
 گردند که مواد اولیه اساسی آن به مقدار کافی در داخل مطبوعات تولید میشود.

متأسفانه آمار کشتار گوسفند و بز در سایر نواحی ایران بدست نیامده و جدول
 صفحه قبل تقریباً یک چهارم کل کشتار بز و گوسفند و سایر احشام را در مطبوعات نشان
 میدهد.

(۱)

قیمت پوست :

قیمت پوست در نواحی مختلف متفاوت است بطور متوسط پوست گوسفند بین
 ۱۵۰-۲۵۰ ریال هر قطعه میباشد و پوست بز بین ۱۴۰-۱۰۰ ریال و سایر احشام
 بین ۲۰-۵۰ ریال هر کیلو فروش میرسد.

قیمت فروش چرمهای مختلف بعنوان چرم کفش به قرار زیر است :

پوشی بز	۹۰-۱۳۰	ریال هر فوت
پوشی بز خاله	۵۰-۱۲۰	" " "
شوره بز خاله	۷۰-۹۰	" " "
چرم گوسفند و بز	۸۰-۱۲۰	" " "
چرم	۶۰-۸۰	" " "
آستری چرم	۴۰-۵۰	" " "

(۱) من تا قند منگی نمیشد

صنعت پوست و چرم در برنامه‌های چهارم:

در برنامه‌های چهارم میزان سرمایه‌گذاری در این رشته از صنعت حدود ۲۸۰۰ میلیون ریال بوده است که اشتغالی در حدود ۲۰۰۰ نفر ایجاد نمود و نسبت سرمایه به کارگر حدود ۱۴۰۰۰۰۰ ریال می‌باشد. از مبلغ فوق حدود ۱۵۰۰ میلیون ریال مربوط به چرم‌سازی ام از چرم رومیزی بوده است. این سرمایه‌گذاری نیز در قسمت چرم‌سازی حدود ۷۰۰ شغل ایجاد کرده و نسبت سرمایه به کارگر حدود ۲ میلیون ریال بوده است.

ارزش تولیدات کل طی برنامه چهارم حدود $۱۳/۲$ میلیارد ریال می‌باشد که رشد متوسط سالانه آن $۹/۴$ درصد است.

$۸/۲$ میلیارد ریال از این مقدار مربوط به چرم و مابقی مربوط به پوست و غیره می‌باشد.

ارزش افزوده در این صنعت طی برنامه چهارم حدود $۲/۳$ میلیارد ریال می‌باشد نسبت ارزش افزوده به تولید حدود ۲۰ درصد است.

طی همین برنامه صادرات کل حدود ۴ میلیارد ریال می‌باشد که تقریباً تمامی آن پوست از قبیل سالامو پوست خام و غیره بوده است.

واردات طی برنامه چهارم حدود $۱/۵$ میلیارد ریال می‌باشد که تقریباً مقدار زیادی از آن چرم تشکیل می‌داده است و مصرف کل طی برنامه چهارم $۸/۶$ میلیارد

ریال حساب گردید ماست که بیشتر مربوط به چرم سازی چرم رویه و زیره میباشد. د.

(حدود ۸/۳ میلیارد ریال) .

رشد متوسط سالیانه مصرف طی برنامه چهارم ۱۶/۸٪ محاسبه گردید. ده

بود که به ۱۴ درصد رسید .

صنعت پوست و چرم در برنامه عمرانی پنجم:

باتوجه باینکه کارخانجات تولید کنند چرم با ظرفیت حداکثر ۶۰ درصد مشغول
 بکار هستند (بعلت کافی نبودن ویدی نوع ماده اولیه و محدود بودن واردات چرم)
 لذا در برنامه پنجم احداث واحد جدیدی پیش بینی نگردید ماست و سعی در این بوده
 که تکنیک کار کارخانجات موجود را بهبود بخشیده و توسعه واحد های موجود از طریق
 مدرن کردن کارخانجات و بهبود نوع ماشین آلات اقدام نمود و همچنین جهت بهبود
 و تهیه ماده اولیه کارخانجات بخصوص چرم اقدام اساسی که بیشتر مربوط به واردات -
 میباشد انجام داد برای این منظور در برنامه پنجم هدف آن بود ماست که از صدور
 پوست سبک (پوست گوسفند و بز) جلوگیری گردد و در داخل مملکت از این پوست ها چرم
 مرغوب و ظریف تهیه گردد که در تهیه کفشهای مرغوب و سایر پوشاک چرمی مورد استفاده قرار
 گیرد .

همانطور که گفته شد در حال حاضر فقط دو کارخانه طی و خرم آباد اقدام به تهیه

چرم ظرفیت از پوست سبک نموده است که به علت کمی مصرف داخلی چرم ملی متعهد گردید که حدود ۴۰ الی ۶۰ درصد از چرم تهیه شده از پوست سبک را به خارج صادر نماید.

ظرفیت کارخانه‌ها و کارگاه‌های تهیه چرم در حال حاضر حدود ۴ میلیون فوت مربع است که این میزان ظرفیت تا پایان برنامه عمرانی پنجم کافی برای مصرف داخلی نخواهد بود و جهت اضافه تولید احتیاج به توسعه کارخانجات موجود می‌باشد. بطور کلی با در نظر گرفتن روند گذشته و افزایش ظرفیت کارخانجات موجود و توسعه واحدهای مربوطه جهت تولید در قسمت‌های مختلف پوست و چرم رشد‌های زیری برنامه پنجم در نظر گرفته شده است.

چرم روم ۸/۱ درصد چرم زبر ۱۲/۱ درصد روم ۱/۱ درصد سالامبو ۱۲/۱ درصد. کیف چمدان، سراجی ۱۰/۱ درصد و متفرقه ۶/۹ درصد که بطور کلی با در نظر گرفتن رشد‌های فوق رشد متوسط صنعت پوست و چرم طی برنامه پنجم ۱۱/۵ درصد محاسبه گردیده بود که سرمایه‌گذاری مربوط به تولید... برنامه پنجم حدود ۴۲۰۰ میلیون ریال پیش بینی شده بود که در ازای این سرمایه‌گذاری حدود ۲۸۰۰ نفر اشتغال ایجاد خواهد شد.

با توجه به برنامه پنجم تجدید نظر شده رشد این صنعت معادل ۹/۸ درصد

در سال تعدیل گردیده است .

جدول شماره ۳۲ ارزش تولید ، مصرف ، واردات ، صادرات ، کل

سرمایه‌گذاری و اشتغال را طی برنامه چهارم نشان می‌دهد .

لازم به یاد آوری است که اغلب کارخانجات تولیدچرم دارای ماشین‌آلات

فروسوخته و قدیمی می‌باشند که بتدریج طی برنامه پنجم قرار است که به تعمیر و

مدرن نمودن آنها اقدام نمایند .

جدول شماره ۳۲

پوست و چرم (م)

سال	تولید	مصرف	واردات	صادرات	کل سرمایه‌گذاری طی برنامه میلیون ریال	اشتغال جدید طی برنامه (نفر)
۱۳۴۶	۲۰۶۸	۱۰۸۴	۲۴۰	۱۲۲۴		
۱۳۴۷	۲۱۳۵	۱۴۴۴	۳۲۶	۱۰۲۷		
۱۳۴۸	۲۳۴۲	۱۳۳۱	۲۶۵	۱۲۷۶		
۱۳۴۹	۲۵۵۸	۱۵۰۰	۲۸۹	۱۳۴۲		
۱۳۵۰	۲۹۲۹	۲۰۱۳	۳۰۰	۱۲۱۶		
۱۳۵۱	۳۲۷۵	۲۳۵۵	۳۰۰	۱۲۲۰	۷۱۰۰	۱۰۹۰۰
جمع	۱۵۳۰۸	۹۷۳۲	۱۷۳۰	۷۳۰۰	۷۱۰۰	۱۰۹۰۰

میلیون

کل ارزش تولید طی برنامه چهارم معادل ۱۵۳۰۲ میلیون ریال و مصرف ۹۷۳۲

ریال خالص صادرات و واردات معادل ۵۵۷۵ میلیون ریال بود و است و طی همین دوره

به میزان ۲۰۰۰ شغل در این رشته بوجود آمده است .

(۱) اقلام مندرج در این جدول از وزارت صنایع و معادن اخذ گردیده است که در باره می از

موارد با ارقام مشابه در برنامه عمرانی پنجم تفاوت دارد .

برآورد تقاضا و تولید چرم پوست طی برنامه سوم و چهارم و پنجم :

واحد	۱۳۵۶	۱۳۵۱	۱۳۴۶	
میلیارد ریال	۸	۴/۹۱	۳/۰۷	ارزش تولید
"	۰/۳۰	۰/۳۰	۰/۲۴	ارزش واردات
"	۲۹/۷	۲/۵۷	۲/۱	ارزش صادرات
"	۵/۳۳	۲/۶۴	۱/۲۱	ارزش مصرف
"	۰/۸۰	۰/۵۰	۰/۳۰	ارزش افزوده
درصد	۱۰	۱۰	۱۰	نسبت ارزش افزوده به ارزش تولید
	۳۳۳	۲۵	۳۱	بهره ری
هزار نفر	۲۴	۲۰/۳	۹/۴	سطح اشتغال

همانطور که از جدول بالا استفاده میشود ارزش تولید طبق برآوردی که

بعمل آمد فاست تقریباً سه برابر میشود و در مقابل در حالی که ارزش واردات و صادرات

تقریباً ثابت میماند ارزش مصرف افزایش مییابد این بدان معنی است که در طی مدت

ده سال اقتصاد کشور در زمینه پوست و چرم تا چمد بطرف يك اقتصاد مصرفی

پیش میآید .

نسبت ارزش افزوده به ارزش تولید که در طی ده سال ثابت باقی میماند...
 حاکی آنست که کارایی در این رشته با شرایط موجود حداکثر مقدار خود را سیده
 است و در نظر گرفتن این مساله که در حال حاضر ماشین آلات و تکنیک تولید...
 در صنعت چرم و پوست تاج محمد قدیمی شده است میتوان بخوبی دریافت که در
 صورت تعویض و مدرن نمودن سیستم و ماشین آلات بطور قطع ارزش افزوده در
 این صنعت سهم بیشتری از ارزش تولید را بخود اختصاص خواهد داد.

برآورد سرمایه‌گذاری و اشتغال در برنامه چهارم و پنجم:

واحد	برنامه پنجم	برنامه چهارم	
میلیارد ریال	۲	۷/۱۰	سرمایه‌گذاری
هزار نفر	۳/۷	۱۰/۹	اشتغال
هزار ریال	۵۴۰	۶۵۱	سرمایه‌گذارگر
	۶/۶:۱	۳۵/۵:۱	سرمایه‌های ارزش افزوده
درصد	۹/۹	۱۰/۷	رشد ارزش افزوده
درصد	۹/۸	۹/۸	رشد ارزش تولید
درصد	۱۵	۱۶	رشد مصرف

سرمایه‌گذاری و اشتغال طی برنامه پنجم نسبت به برنامه چهارم کاهش می‌یابد و این بدان علت است که هدف در برنامه پنجم جبران کمبود ها و بهبود وضع صناعات پوست و چرم بوده است . سرمایه‌گذاری کمتر طی برنامه اشتغال کمتر را نیز بدنبال خواهد داشت .

چرم مصنوعی :

همانطور که گفته شد در گذشته چرم بدون رقیب در تهیه کفش و سایر کالاهای

مصرفی مورد استفاده قرار می‌گرفت . لکن در حال حاضر مواد مصنوعی دیگری بعنوان

جانشین برای ماد ما ولیم کفش مورد توجه تولید کنندگان قرار گرفته است که یکی از آنها چرم مصنوعی است .

چرم مصنوعی که بنام کپور خام (پلی استر - پلی اورتان) نامیده میشود توسط دوشرکت آمریکایی و ژاپنی بنامهای د وین و کلارینو و طرزینو پرتیمپس --- میگردد .

۱- از آفشته کردن پارچه با نیتروسلولز و دیگران و اعمال تکمیلی شبیه چرم

۲- مخلوط الیاف مختلف با کافچو یا مواد لاستیکی

۳- مخلوط پلمرها یا مواد پیرکن

چرم مصنوعی با وجود بکه دارای افت کم و قیمت ارزانتری است به علت کفش کم و عدم نفوذ و تبادل هوا و رطوبت تاکنون نتوانسته است رقیب سرسختی برای چرم طبیعی باشد .

ب- مواد اولیه صنعت کفش پلاستیکی :

مواد اولیه مورد نیاز برای کفشهای پلاستیکی پودر P.V.C. و روغن D.O.P.

است .

۱- P.V.C. یا پلی وینیل کلراید با فرمول شیمیایی $(CH_2 - CHCl)_n$

از ۲۰ سال پیش در صنایع مختلف ایران و از سال ۱۳۴۰ الی ۱۳۴۱ در صنعت کفش سازی متداول شده است .

- تولیدی - وی - سی در ایران از اواسط سال ۱۳۴۸ از مجتمع پتروشیمی آبادان با ظرفیت اسمی ۲۰۰۰۰ تن در سال تولید ۱۶۰۰۰ تن آف - از گردیده است . به علت مصرف فراوان این ماده در صنایع مختلف تولید آن در داخل کافی نبوده و به قیماز طریق واردات تامین میگردد .

- مصرف پودری - وی - سی در سال ۱۳۵۳ برای مصرف کفش حدود - ۱۴۰۰۰ تن بوده است .

- قیمت سیف پودری - وی - سی هر تن ۲۲۵ الی ۲۴۰ دلار (ه - مارز ۱۷۲۳۰ الی ۱۸۳۶۰ ریال) تحویل خرمشهر میباشد . بهر کیلو پودری - وی - سی ۱۲ ریال حقوق گمرکی و در حدود ۲ ریال مخارج باربری و سایر هزینه ها تعلق میگیرد . باین ترتیب هر کیلو پودری - وی - سی خارجی حدود ۳۲ - ۳۳ ریال در داخل بفروش میرسد در حالی که پودری - وی - سی داخلی نیز با همین قیمت بفروش میرسد .

- کشورهای مهم صادر کننده پودری - وی - سی ایران مالک ژاپن - - - ن - هندوستان - اتریش - یوگسلاوی و رومانی میباشد .

۲- روغن DOP بادی اکتیل فتالیک (سری ترکیبات حلقوی)

- مصرف دی - او - پی برای صنعت کفش سازی در سال ۱۳۵۳ حدود ۱۲

هزارتن تخمین زده میشود .

قیمت سیف روشن دی - او - بی هر تن حدود ۳۳۰ هزار (هم ارز ۲۵۲۴۵۰ ریال) تحویل خرمشهر است . این ماده شیمیائی از پرداخت عوارض گمرکی و ... و بازگانی معاف است .

از اختلاط بودری - وی - سی روشن دی - او - بی (تقریباً به نسبت مساوی) گراتول پلاستیکی بدست میآید که در بازار تهران کیلویی حدود ۴۵ - ۴۶ ری - ال مورد معامله قرار میگیرد .

ج - مواد اولیه صنعت کفش لاستیکی :

مواد اولیه مورد نیاز مهم این صنعت کاپوچو - گوگرد و ده میباشند .

۱ - کاپوچو :

این ماده بدو صورت طبیعی (کاپوچوی سنگاپور - مالزی - هندوستان) و مصنوعی (کاپوچوی ژاپن - ایالات متحده - آلمان غربی - انگلستان - فرانسه و دیگر کشورها) وارد کشور میشود .

- مصرف کاپوچو در سال ۱۳۵۳ برای صنعت کفش در حدود ۶۵۰۰ تن بوده

است . ۸۰ درصد واردات کاپوچو از کشورهای مالزی - سنگاپور - هندوستان

ایالات متحده و ۲۰ درصد دیگر آن از سایر کشورهای نامبرده در شرح فوق تامین

میشود .

۲- گوگرد :

گوگرد مصرفی برای ولگانیزاسیون کائوچو (مرحله تبدیل کائوچوی خام

به لاستیک) کلاً از داخل تامین میشود .

۳- دوده :

مصرف دوده که بیشتر از سایر کشورهای ایتالیا و آلمان غری تامین میشود

برای صنعت کفش در سال ۱۳۵۳ حدود ۱۳۰۰ تن بود .

قیمت سیف دوده هر کیلو ۱۸ ریال است که با احتساب حقوق گمرکی هر

کیلو ۱ ریال و سایر هزینه ها کیلویی ۳۱ ریال مورد معامله قرار میگیرد .

۴- در مورد سایر مواد تعاونی و پلاکنده لاستیک نظیر اکسید روی - اکسید -

تیتان - سیلیکاتها - کریناتهای منیزیم و کلسیم - اسید استئاریک - اسید بنزوفیک

کافولن یا غلف چینی - تولوئن - استن و انواع ولگاسیتها فقط بذکر اسامی آنها

اکتفا میشود .

قیمت عمده فروش انواع کفش ماشینی در جدول شماره ۳۳ نشان داده شده

است . این قیمتها مربوط به سال ۵۳ میباشد .

ججول شماره ۳۳

قیمت فروش:

قیمت عمده فروش انواع کفش ماشینی در بازار تهران بشرح ذیل میباشد :

سریانی پلاستیکی هجگانه	۱۶-۲۵ ریال
• • زنانه	• ۲۵-۴۰
• • مردانه	• ۴۰-۴۵
• اسفنجی هجگانه	• ۲۰-۳۳
• • زنانه	• ۳۰-۴۳
• • مردانه	• ۴۰-۵۳
کفش پلاستیکی هجگانه	• ۲۵-۳۵
• • زنانه	• ۴۰-۵۵
• • مردانه	• ۵۵-۶۷
نیمچکمه پلاستیکی زنانه	• ۲۰-۱۱۰
چکمه پلاستیکی پسرانه	• ۶۵-۹۰
• • زنانه	• ۱۱۰-۱۳۰
• • مردانه	• ۱۱۰-۱۶۰
گالوش لاستیکی هجگانه	• ۳۰-۴۵

تایید

مدیران امور شده ان کفش ماشینی تهران ۱۳۵۴

۴۵-۵۵ ریال	گالوش لاستیکی زنانه
• ۶۰-۵۰	کفش کتانی نیم بسکت بچگانه
• ۷۰-۶۰	• • • زنانه
• ۸۰-۹۰	• • • مردانه
• ۷۵-۶۵	کفش کتانی تمام بسکت بچگانه
• ۸۵-۷۵	• • • زنانه
• ۹۵-۱۰۵	• • • مردانه
• ۱۴۰-۱۸۰	کفش شور و پسرانه
• ۲۳۰-۲۷۰	کفش شور و مردانه

در مورد جدول قیمت ها نکات زیر قابل ذکر است :

۱- کارخانه دار نسبت به قیمت های فوق برای بنگد ارتاحدود ۱۰٪ تخفیف

تافل میشود .

۲- قیمت کفش های کتانی کارخانه کفش ملی هر جفت تقریبا در حدود ۲۰ ریال

از قیمت های فوق گرانتر است .

۳- قیمت کفش های پلاستیکی چنانچه کیلویی محاسبه شود هر کیلو در حدود

۲۰ ریال در بازار بفروش میرسد .

۴- قیمت کفشهای پلاستیکی که توسط کارگاههای کوچک یا نیمه ماشینی

از جنس کهنه تهیه میشود در حدود ۳۰٪ از قیمتهای جدول فوق ارزانهتر است.

۵- کفشهای چرمی کارخانه کفش ملی متنوع تر و گرانتر از سایر کارخانجات

میباشد. و معمولاً این کفش ها منحصر در فروشگاههای کفش ملی بف-روشن

رسیده و در بازار توزیع نمیکرد. قیمت کفشهای چرمی کارخانه ملی از قرار هر

جفت ۲۰۰ الی ۴۸۰ ریال میباشد.

مقایسه قیمت‌ها برای انواع مختلف کفش دستی و ماشینی براساس زمان ساخت

جدول شماره ۳۴

شماره	نوع کفش	درجه مرغوبیت	زمان ساخت ساعت	قیمت ریال
۱	کفش دست و وز تمام چرمی	ممتاز	۱۲	۳۶۰۰
۲	کفش نیمه ماشینی تمام چرمی	بسیار خوب	۶	۶۰۰
	(تخت با ماشین بر رویه و ختخشد باشد)			
۳	کفش تمام ماشینی رویه چرمی	خوب	۱/۵	۴۵۰
۴	کفش دست و وز تمام چرمی	خوب متوسط	۲/۵	۶۰۰
	(تخت با دست بر رویه و ختخشد باشد)			
۵	کفش لاستیکی (ماشینی)	-	۰/۲۰	۱۸۰
۶	کفش پلاستیکی (ماشینی)	-	۰/۰۵	۱۲۰

(۱) وزارت صنایع و معادن - بخش کفش و پارچه

جدول شماره ۳۵

(۱)

قیمت‌های جهانی کفش و مقایسه فروش هر جفت کفش در کشورهای مختلف دنیا
به دلار

اسامی کشورها	کفش در هر جفت					کفش پلاستیکی ولاستیکی
	مردانه داخلی	زنانه داخلی	بچگانه داخلی	زنانه و مردانه وارداتی	کفش	
شوروی	۱۲-۸	۲۵	۵	۴۲	-	۱۴
امریکا	۴۵-۱۶	۴۵-۱۸	۲۰-۷	-	۱۰-۵	-
انگستان	۴۰-۲۰	۴۰-۲۰	۲۰-۱۰	-	۷-۵	۱۴
آلمان	۵۰-۲۰	۵۵-۲۰	۳۵-۲۰	-	۷-۵	۱۳/۵

متأسفانه باتمام کوششی که در مورد قیمت‌های فروش کفش در کشورهای همسایه و سایر ممالک آسیایی بعمل آمد موفقیتی حاصل نگشت ولی آنچه که مسلم است بعلت ارزان بودن ماده اولیه و مزد کارگر و سایر عوامل ، قیمت تمام شده محصول و بالطبع قیمت فروش آن در داخل کشورهای مربوطه در مقام مقایسه با کشورهای ایران به مراتب ارزانتر است .

سیستم فروش :

تولید کنندگان کفش معمولاً محصولات خود را به طریق بازار عرضه میکنند :

۱- فروش در فروشگاههای اختصاصی

۲- فروش به وسیله نمایندگی

۱۱- گزارش منابع و روش - اداره امور کفش - مرکز کفش ایران

۳- فروش بوسیله بنکدار

۴- فروش از طریق صادرات

۱- فروش در فروشگاههای اختصاصی :

تعدادی از کارخانجات کفش، محصولات خود را در فروشگاههای اختصاصی خویش بهصرف کنندگان عرضه مینمایند. در این فروشگاهها کفشهای دیگری عرضه نمیشود. کارخانجاتی که محصولات خود را به این طریق عرضه مینمایند معمولاً به پرداخت مالیات گزاف بابت سرقتی، منازعههای بزرگ را که دارای محل و موقعیت مناسبی میباشد خریدار مینمایند حتی بعضی از آنها تا ۸۰۰۰۰۰ ریال بابت سرقتی هر یک از فروشگاهها پرداخت نمودند.

کارخانجاتی که دارای این نوع فروشگاهها باشند عبارتند از:

کفش ملی

کفش پلا

کفش پین

کفش فردوس

تعداد فروشگاههای کارخانه کفش ملی از فروشگاههای سایر کارخانجات بیشتر است.

این کارخانه در حدود ۲۵۰ فروشگاه در سراسر ایران و در حدود ۸۰ فروشگاه در

تهران دارد .

کفش بلا درحدود ۱۵۰ فروشگاه در سراسر کشور وجود ۴۲ دستگاه فروشگاه

در تهران دارد .

۲- فروش بوسیله نمایندگان :

بعضی از کارخانجات محصولات خود را توسط توزیع کننده معینی در بازار توزیع مینمایند . این طریق که کلیه محصول خود را در اختیار توزیع کننده میگذارند و آنها در دست داشتن بازار و موقعیت تجاری خود جنس کارخانه را " خرد " کرده و آنرا به بنکداران و فروشندگان تهران و شهرستانها فروخته و چک و سفته و وجه دریافتی را پس از کسر ۵ تا ۱۰ درصد کمسیون در اختیار کارخانه قرار میدهد . کارخانه کفــــــــــــــــش شادان پور تقریباً حدود ۵۰٪ تولید خود را با این طریق به بازار عرضه مینماید و آنرا در اختیار حاج اسدالله معنای که یکی از بازرگانان عمده کفش در سرچشمه میباشد قرار میدهد . کارخانه کفش شیک نیز کلیه محصول خود را توسط آقای حامیان در بازار برای قدسیه قرار میدهد و محصولات را به این دیگران توزیع مینماید .

۳- فروش بوسیله بنکدار :

اکثر تولید کنندگان کفش ماشینی محصولات خود را به بنکداران که تجار عمده کفش میباشد توزیع نموده و با آنها طرف معامله هستند . این بنکداران بیشتر در بازار

ود اطراف چهارسوق بزرگ و چهارسوق كوچك متركز شده‌اند .

مهمترین بنكداران كفش تهران مشر ح زیرمیا شند :

۱- حاج محمد حسین سعیدی نژاد بازار چهارسوق بزرگ

۲- حاج عباس سعیدی نژاد بازار چهارسوق بزرگ

۳- آ. اسد الله معتادی سرچشمه

۴- حاج محسن ملك بازار چهارسوق بزرگ

۵- فروشگاه سعود - بازار چهارسوق بزرگ

۶- حاج ابراهیم توسلی بازار چهارسوق بزرگ

۷- فروشگاه باس - بازار بزرگ

۸- حاج محمد حسین اربابی بازار چهارسوق بزرگ

۹- حاج علی اکبر اولیائی بازار سرای حاج حسن

۱۰- حاج مرتضی لحدی بازار چهارسوق بزرگ

۱۱- حاج یحیی مدنی بازار چهارسوق بزرگ

۱۲- محمود پردچی و محمد شوقیان بازار چهارسوقین

۱۳- علی ضرابیان و محمد تقی ضرابیان بازار بزرگ

۱۴- حاج عباس نوارچی بازار چهارسوق كوچك

۱۵- حاج احمد قوبدل بازار چهارسوق بزرگ

کارخانجاتی که دارای فروشگاههای اختصاصی هستند علاوه بر فروشگاههای خود -

مقادیری از تولیدات خویش را نیز به بنکداران توزیع نمایند .

اصولا بنکداران ترجیح میدهند محصول کارخانجاتی را بفروش برسانند که دارای

فروشگاه اختصاصی نیستند . آنها معتقدند کارخانجاتی نظیر گش ملی و گش بلا که

دارای فروشگاههای متعدد و چشمگیر در نقاط مختلف شهر میباشند مصرف کننده

را مستقیما بخود جذب نمود موافکان مراجعه به بنکدار را از اسلب مینمایند و لذا -

آنها بیشتر راغب بفروش محصول سایر کارخانجات هستند .

لیکن برای " جور بودن " جنس ناگزیرند مقداری از محصولات کارخانجاتی را که

خود دارای فروشگاه هستند نیز در اختیار داشته باشند .

حمایت موجود و حمایت معقول پیشنهادی :

خصوصیات این کالا بشرح زیر است :

۱- تعرفه گمرکی کالا : برحسب جنس ماده مصرفی مشمول تعرفه از شماره ۶۰۰

الی ۶۶۰ میگردد تا سال ۱۳۵۲ و از این سال به بعد مشمول تعرفه ۶۴ میگردد .

۲- میزان هوار فر گمرکی کالا : برحسب نوع آن از میزان حداقل ۲۵۰ ریال الی

۱۳۰۰ ریال برای هر کیلو وارد کشور میشود .

۳- واردات : غیر مجاز .

۴- میزان حمایت : حداکثر ۵۰٪ قیمت سیف .

صنعت کفش صنعتی است کاملاً حمایت شده بطوریکه از سال ۱۳۳۹ واردات هر نوع کفش با استثنای کفشهای طبی و ورزشی که بنا به تشخیص وزارت بهداشت و سازمان تربیت بدنی و موافقت قبلی وزارت اقتصاد وارد میشوند بقیه غیر مجازند .

میزان حمایت با توجه بوضع چشمگیر این صنعت و محصولات آن عادلانه است و صرف نظر از مسائل و مشکلات مربوط به جرم گاهی سبب پائین آمدن کیفیت کفشهای چرمی میشود و با عدم دقت در انتخاب مدل و دقت با محصولات خارجی قابل رقابت است .

مشکلات صنعت کفش

الف - مشکلات صنعت کفش دستی :

در کارگاههای کفشی کشور مشکلات مشابهی نظیر سایر صنایع کوچک دستی -

وجود دارد که اهم آنها عبارتند از :

- ۱- استفاده از ابزار قدیمی و نامناسب
- ۲- بهره وری کم ناشی از بدی روش تولید
- ۳- روشنائی نامطلوب کارگاه
- ۴- بدی وضع تهویه
- ۵- طولانی بودن ساعات کار (۱۲ الی ۱۴ ساعت در روز) .
- ۶- به خدمت گرفتن خرد سالان
- ۷- عدم اطلاع از تکنیکها و فنون جدید تولید و بازارهای
- ۸- مصرف مواد اولیه نامرغوب با استانداردهای مختلف و نامعین و همچنین به نتیجه تولید کفشهایی که از نظر جنس یکنواخت نیستند .
- ۹- بدی وضع توزیع .

ب - مشکلات کفش ماشینی :

صرفنظر از بعضی مسائل خصوصی که باعث از هم پاشیدگی بعضی از واحدهای این صنعت گردیده است (نظیر کارخانه کفش فردوس) ، این صنعت با مسائل دیگری مواجه

است که اهم آن‌ها رتند از:

- ۱- عدم دسترسی به چرم مرغوب: تاکنون اساسی‌ترین مشکل کارخانجات کفش سازی عدم دسترسی آنان به چرم مرغوب است. کفاش غیرماشینی می‌تواند محل مصدرف مناسب از هرنوع چرم بر طبق خصوصیات آن پیدا نماید در حالی که در صنعت کفش ماشینی مقدار معتنا بهی از چرم که از لحاظ مرغوبیت يك نواخت باشد لازم است.
- در حال حاضر تولید کفش در ایران بصورت صنعتی و دستی نه تنها قادر به تامین کفش مورد نیاز کشور است بلکه يك کالای مهم صادراتی نیز می‌تواند باشد. صدور کفش ایران صنعت را موظف خواهد نمود که سطح تولید خود را از لحاظ مرغوبیت بالا برده و طبق شرایطی در دسترس مصرف‌کنندگان قرار دهد.
- برخی صدور این کالا صنعت کفش محتاج به چرم مرغوب است در حالی که کارخانجات چرم سازی غیر از کارخانه چرم ملی و کارخانه جدید قادر به تولید چرم یکسواخت با مرغوبیت استاندارد که برای تهیه کفش لازم است نمی‌باشند.
- بطور خلاصه می‌توان گفت که این صنعت در ایران بیشتر بر اساس عادات و سنتی که متنی بر سابقه متجربان است پایه‌گذاری شده سرمایه‌های قابل ملاحظه‌ای در آن به کار رفته و از این راه افراد زیادی امرار معاش نمایند که با اصلاح و تغییر روش تولید، هزینه‌های گزاف و مشکلات دیگری ایجاد خواهد شد.

تاکنون به علت عدم دسترسی به چرم مرغوب و با توجه به رشد سریع صنعت کفش در سالهای اخیر جهت رفع این مشکل بطرق مختلف عمل شده نتیجه اینک استفاده از چرم مصنوعی (کورفام) از طریق واردات در صنعت کفش معمول شده بود. در حال حاضر با ایجاد کارخانه چرم ملی که چرم مورد احتیاج بزرگترین تولید کنندگان کفش ماشینی یعنی کفش ملی را فراهم میکند و همینطور با تأسیس دو واحد چرم سازی دیگر چرم خرم آباد و چرم سازی اینترنشنال که هر دو زیر نظر کارخانه چرم ملی فعالیت میکنند تا حد زیادی این مشکل چندین ساله رفع گردیده است.

این واحد که با سرمایه حدود ۱ میلیارد ریال تأسیس شده و با استفاده از پوششهای سنگین (پوست گاو- گوساله و گاو میش) و پوستهای سبک (گوسفندی و بز) انواع چرم روبه و آستری تهیه میکنند.

۲- وجود کارگاههای کوچک و بدون پروانه: این کارگاهها که تعداد آنها ظاهراً در حدود ۱۰۰ عدد است از کفشهای کهنه پلاستیکی با قیمت هر کیلو ۸-۱۰ ریال در مقابل قیمت پی.وی.سی هر کیلو ۳۲ ریال صرف هزینه های کتری نظیر پرسنلی و استهلاک ضمن اقتباس و استفاده از قالبهای گران قیمت کارخانه های که با صرف هزینه زیاد وارد کشور شده است محصول تولیدی خود را با قیمت ارزان و کمتر از قیمت کفش پلاستیکی ماشینی و بدون کوچکترین اختلاف ظاهری به مردم عرضه میدارد. کیفیت این نوع کفشها که

از ذوب بود رکود مجدداً انواع کفشهای پلاستیکی کهنه با رنگهای مختلف تهیه شده به علت وجود این رنگها و کم شدن خاصیت الاستیکسه از درجه پائین تر است ولی به علت عدم اطلاع مصرف کننده به کیفیت محصول و ارزانی بهای آن در جلب نظر خریدار تاثیر فراوان دارد .

ظرفیت این کارگاهها که از ماشینهای ساخت داخل استفاد میکنند تخمیناً در حدود ۹ تا ۱۰ میلیون جفت و تولید آنها ۶ میلیون جفت در سال برآورد میشود که اغلب در شهرستانها مصرف میشود .

وجود کارگاههای مذکور در مقابل کارخانجات بزرگی نظیر کفش ملی احتمالاً - بی تاثیر است ولی در کارخانجات کوچک سبب از کار افتادن بسیاری از واحدها و کاهش تولید آنها شده است بطوریکه بعضی از آنها نیز برای جبران کاهش تولید اقدام به ایجاد این نوع کارگاهها نمود مانند .

بهر حال تصویر میرود مناسبترین راه حل این مشکل که سبب نارضایتی و شکوائیه فراوان صاحبان صنایع کفش شده است لزوم اجرای استاندارد کفش باشد .

- بقیه نقل از صفحه ۱۱۶

نتایج حاصله از بررسی صنعت کفش در ایران

۱. صنعت کفش در ایران که یکی از قدیمی ترین صنایع کشور بود، با توسعه شهرنشینی و افزایش روزافزون تقاضا به تدریج بطرف صنعتی شدن کامل گام برمی دارد.
۲. این موقعیت در مورد کلیه کشورهای در حال توسعه قابل پیش بینی است.
۳. در دنیای متحول امروزی توسعه يك صنعت عطی نخواهد بود مگر آنکه از تکنولوژی پیشرفته و ماشین آلات مدرن همراه با کارگر متخصص استفاده شود.
۴. بر اساس آمار وارقام مندرج در این گزارش مستند به منابع اطلاعاتی موجود میتوان صنعت کفش ماشین کشور را از دیدگاه يك صنعت نیمه مورد توجه قرار داد که در مدت ۱۰ سال موقعیت مناسبی برای خود تدارك دید داشته است. این صنعت گرچه ۲۰ سال پیش در ایران پایه گرفته است از ده سال پیش رشد و توسعه را آغاز نمود.
۵. عامل اصلی در توسعه همین صنعت افزایش مصرف داخلی بوده، که خود بدو عامل مهم رشد جمعیت و قوه خرید واقعی مردم بستگی داشته است. صنعت کفش دستی که سالها مصرف داخلی را بطور ناقص جوابگو بود زیرا گروه کثیری از مردم قدرت خرید کفش دستی را نداشتند و ناچار پای برهنه بودند دیگر قادر نبودند که بارشده سریع جمعیت همگامی نماید و بازار را چون گذشته جوابگو باشد.
۶. در حال حاضر افزایش جمعیت از رشدی معادل ۳ درصد برخوردار است و این

رشد همراه با بالا رفتن سطح توقعات و خواسته‌های مردم که خود ناشی از يك اقتصاد

مصرفی است در کنار بهبود نسبی قدرت خرید مردم باعث شد که تقاضا برای کفش
 ضرورت تولید کفش را برانگیزد و این امر به نوبه خود باعث افزایش تولید کفش در کشور شود.
 افزایش باید و این افزایش سریع در تقاضای کفش دست دوز قادر به برپا نگه داشتن آن نیست.

آن نبودند. میزان تولید کفش ماشینی در حال حاضر کافی برای مصرف داخلی است
 و مقدار صادرات کفش به علت افزایش مصرف داخلی و ثابت بودن ظرفیت تولیدی
 کارخانجات تولید کفش ماشینی هر سال نسبت به سال قبل کاهش می‌یابد مگر آنکه...
 تجدید نظری در توسعه کارخانجات تولید کفش ماشینی توسط مقامات مربوط به‌عمل

آید... د.

نقشه ۱۱۴

↓ بدیهی است قسمتی از این مشکلات را می‌توان با اجرای صحیح قوانین کار در
 کارگاههای کفش دست دوز و در سایر موارد نیز با ایجاد کلاسهای آموزشی و آموزش
 همین خدمت به منظور تعلیم و تربیت کارمندان و متخصصان استاندارد نمودن کفش از نظر
 ماده اولیه و دقت و لزوم اجرای آن در کشور و مترادف با مشکل نمودن آنها و تشکیل
 شرکت‌های تعاونی حل نمود.

در سال ۱۳۳۸ شرکت تعاونی به منظور توزیع صحیح ماده اولیه (چرم) و حذف

واسطه‌ها و جلوگیری از گرانی چرم با عضویت تعداد کمی از کفاشان تشکیل شد که هم

اکنون حدود ۱۲۰۰ عضو دارد (۱۲۰۰ عضو دارد) ۱۲۰۰ کارگاه‌دار ۱۱۷۴۰-

کارگاه کفش موجود در کشور (ولی به علت عدم تمایل صنایع کفایش به شرکت در عضویت

متاسفانه موفقیت چندانی نصیب آن نگردیده است.]

به علت افزایش درآمد سرانه و قدرت خرید مردم اخیراً تمایل بیشتری در زمینه

مصرف کفش چرمی مشاهده شده است بطوریکه پیش بینی میشود میزان مصرف

کفش چرمی از حدود ۲۴ میلیون جفت به ۲۸ میلیون جفت در آخر برنامه پنجم -

افزایش یابد . بدیهی است این افزایش مصرف را فقط از طریق کفشهای ماشینی

که محتاج به وقت کم - تولید زیاد همراه با ارزانی قیمت است میتوان تامین نمود

لذا :

در مورد کارخانجات کفش پلاستیکی با توجه به ظرفیت کارخانجات بزرگ

(۴ میلیون جفت) و وجود کارگاههای کوچک - تولید و مصرف داخلی توسعه آنها

تا پایان برنامه پنجم ضروری بنظر میرسد .

توسعه کارخانجات کفش لاستیکی نیز با توجه به ظرفیت موجود - تولید

مصرف و رشد آن فقط به موازات افزایش صادرات میتواند صورت گیرد .

بالاخره در مورد کفشهای کتانی نیز بتدریج باید ظرفیت تولید را افزایش

داد .

اگرچه ترسیم آیند هزار صادرات بستگی بسیار نزدیک به اوضاع و احوال کنونی

صنایع کفش در کشورهای اروپایی و آمریکایی دارد، میتوان معتقد بود که در صورتی که مشکلات موجود در سرراحت توسعه صنعت کفش ماشینی از میان برود این صنعت - ت موقعیت مناسبی از نظر صادرات کفش ماشینی در بازارهای جهانی بدست خواهد آورد .

افزایش سریع دستمزدها افزایش قیمت مواد اولیه شیمیایی، مشکلات وج - - و سند پناهای کارگری بطور خلاصه برتری نسبی سایر صنایع نسبت به صنعت کفش در کشورهای صنعتی منجر به تعطیل روز افزون کارخانجات تولید انواع کفشهای ماشینی در کشورهای مزبور گردیده است. از سال گذشته تا کنون طبق آمار منتشره در روزنامه های خارجی بطور متوسط يك کارخانه کفش در آمریکا در هر ماه تعطیل شده است در حالی که خصوصا در کشور آمریکا که اقتصاد مصرفی آن شهرت دارد، مصرف چون گذشته بر شد و خود ادامه میدهد و مصرف سرانه همچنان قوس صعودی خود را میپیماید. در چنین کشورهایی فقط کافیست که جانشینی مناسب برای تولید از دست رفته داخلی پیدا شود تا بازار را بطور کامل بطرف خود جذب نماید .

کشورهای در حال توسعه در چنین موقعیتی بخواهی میتوانند از طریق تولید کفش بنحوی که با استانداردهای بین المللی قابل تطبیق بود و موازنه قیمت نیز برتری نسبی داشته باشد بازار بسیار مناسبی در کشورهای اروپایی و آمریکایی مییابند . در

حال حاضر کشورهای که آمادگی برای دستیابی به چنین بازارهایی دارند عبارتند از اسپانیا ، خاور دور ، هندوستان ، برزیل ، مکزیک و بالاخره ایران .

در ایران ، دستمزد کارگر نسبت به کشورهای صنعتی پائین تر است . گرچه کارگر ایرانی تخصص کمتری دارد لکن این مشکل همانطور که گفته شد از طریق دوره های کارآموزی قابل حل است . صنایع پتروشیمی در ایران روبه رشد و توسعه است

و در نتیجه در سالهای آینده ما زوارد نمودن مواد اولیه پتروشیمی برای صنعت کفش نیز نیاز خواهیم بود و امکانات تهیه مواد اولیه از قبیل لاستیک مصنوعی ، پودر پی . وی . سی . او . پی را در داخل کشور خواهیم داشت . از طرف دیگر توسعه کارخانجات چرم سازی کشور که با اصول مدرن و روشهای پیشرفته تولیدی بتولید انواع چرم مرغوب سپیک پرداخت نمایند نیز عاملی است در رفع مشکلات موجود کارخانه های تولید کفش ماشینی که خود منجر به افزایش میزان تولید کفش ماشینی چرمی خواهد شد

تولید چرم این کارخانجات که در حال حاضر قابل جذب در بازار نیست با توسعه کارخانجات کفش ماشینی در داخل کشور مصرف خواهد رسید . با فراهم آمدن این عوامل کفش ماشینی کشور میتواند با قیمتی مناسب و با کیفیتی منطبق با استانداردهای جهانی به بازارهای بین المللی راه یابد .

